

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2019

**ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:Το τραπεζικό σύστημα στη χώρα μας,
τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και κατά πόσο επηρεάζουν
την οικονομία.**

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ

A.M. 111/11

Περίληψη

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων(NPLs) συνδέεται συχνά με τις αποτυχίες των τραπεζικών συστημάτων και με τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις, τόσο στις αναπτυσσόμενες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης που βιώνει και η Ελλάδα, αποτέλεσμα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ,, το τραπεζικό σύστημα έχει εμφανίσει υψηλό ρυθμό αύξησης του επιπέδου των μη εξυπηρετούμενων δανείων (κόκκινων δανείων). Η επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας του χαρτοφυλακίου των τραπεζών, ωστόσο μπορεί να επηρεάσει τη συνολική απόδοση των τραπεζών και να απειλήσει την χρηματοπιστωτική σταθερότητα ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι μία ανασκόπηση του τραπεζικού συστήματος, των λειτουργιών του και των κόκκινων δανείων στην περίπτωση της Ελλάδας. Μέσα από την εργασία, θα δούμε τις συνέπειες των κόκκινων δανείων καθώς και τις λύσεις που υπάρχουν για διευθέτηση αυτών.

Λέξεις Κλειδιά

Κόκκινα δάνεια, τράπεζες, ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Abstract

It is widely accepted that the rate of non-performing loans is often linked to the difficulties of banking systems and to financial crises in both developed and developing countries.

In recent years, due to the financial crisis that has hit Greece as a result of the global financial crisis launched by America, the banking system has experienced a high rate of increase in the level of non-performing loans (red loans). The deterioration in credit quality of banks' portfolios may, however, affect the overall performance of banks and jeopardize the financial stability of the entire financial system.

The aim of this paper is a review of the banking system, its operations and red loans in the case of Greece. Through the work, we will see the consequences of the red loans and the solutions that exist to resolve them.

Key Words : Red loans, banks, Greek banking system

Περιεχόμενα

Περίληψη	1
Λέξεις Κλειδιά	1
Κόκκινα δάνεια, τράπεζες, ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	5
1. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	5
1.1 Ορισμός τράπεζας και τραπεζικού συστήματος	5
1.2 Είδη Τραπεζών.....	6
1.3 Δομή τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα	7
1.4 Ιστορική αναδρομή τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	18
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	18
2.1 Χρησιμότητα Τραπεζικού συστήματος	18
2.2 Λειτουργίες Τραπεζικού συστήματος.....	19
2.2.1 Λειτουργία Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος.....	19
2.2.2 Λειτουργία Εμπορικών Τραπεζών της Ελλάδας.....	23
2.2.2.1. Παθητικές τραπεζικές Εργασίες	24
2.2.2.2 Ενεργητικές Τραπεζικές Εργασίες.....	28
2.2.2.3 Βοηθητικές Τραπεζικές Εργασίες.....	33
2.2.3 Λειτουργία Επενδυτικών Τραπεζών της Ελλάδος.....	36
2.2.4 Λειτουργία Συνεταιριστικών Τραπεζών της Ελλάδος.....	36
2.3 Συμβολή των τραπεζικών ιδρυμάτων στην οικονομία	37
2.4 Δημιουργία πολλαπλών καταθέσεων.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο Μη Εξυπηρετούμενα - Κόκκινα Δάνεια.....	43
3. Κόκκινα Δάνεια	43
3.1 Η Διεθνής Κρίση του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος και οι Συνέπειες της στην Περίπτωση του Ελληνικού Κράτους	43

3.2 Ορισμός «Κόκκινων Δανείων».....	46
3.3 Οικονομική Κρίση και Κόκκινα Δάνεια.....	50
3.4 Η Επιρροή των Κόκκινων Δανείων στο Τραπεζικό Σύστημα και στο Σύνολο της Οικονομίας.....	51
3.5 Εξυπηρετούμενα & Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια και η Πολιτική Ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων	55
3.6 Τρόποι Αντιμετώπισης Κόκκινων Δανείων στην περίπτωση της Ελληνικής Οικονομίας.....	57
3.6.1 Επαναδιαπραγμάτευση όρων	61
3.6.2 Νόμος 3869/2010.....	61
3.6.2.1. Ένταξη στο Ν.3869/2010.....	62
3.6.2.2 Εξαιρέσεις.....	62
3.6.2.3 Δικαιολογητικά	63
3.6.2.4 Διαδικασία	65
3.4.3 Διαχωρισμός υποθηκών (split mortgages).....	67
3.6.4 Κώδικας Δεοντολογίας	68
3.6.5 Επιχειρηματικά Δάνεια Ν.4307/2014	70
3.6.6 Τιτλοποίηση Κόκκινων δανείων και πώληση αυτών.....	72
3.7 Τα Κόκκινα Δάνεια Ανά Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα στην Ελλάδα έως το 2016	74
3.8 Τα Κόκκινα Δάνεια στο Τραπεζικό Σύστημα της Ελλάδος από το 2017 έως Σήμερα	75
Κεφάλαιο 4 ^ο Σύνοψη	80
Συμπεράσματα	80
Πηγές.....	82
Ελληνική Βιβλιογραφία	82
Ξένη Βιβλιογραφία	86
Διαδικτυακές Πηγές	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ1^ο

1. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 Ορισμός τράπεζας και τραπεζικού συστήματος

Ως τράπεζα ορίζουμε την επιχείρηση που παρέχει χρηματικές και πιστωτικές υπηρεσίες, όπως είναι για παράδειγμα καταθέσεις, δάνεια, διαχείριση αξιόγραφων, κτλ. Η τράπεζα δραστηριοποιείται στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Κύρια πηγή εσόδων των τραπεζών είναι η διαφορά μεταξύ του επιτοκίου δανεισμού και του επιτοκίου καταθέσεων. Άλλες πηγές εσόδων είναι οι προμήθειες που χρεώνει η τράπεζα για συναλλαγές και η συμμετοχή της σε επενδύσεις.

Η πιο σημαντική λειτουργία της τράπεζας θεωρείται ο έντοκος δανεισμός. Ουσιαστικά δηλαδή δανείζει άτομα ή επιχειρήσεις με κεφάλαια τα οποία είτε ανήκουν σε αυτή, είτε προέρχονται από τους καταθέτες της τράπεζας. (Boot, and Thakor, 1997 σ. 693-733).

Το δίκτυο των τραπεζών ονομάζεται τραπεζικό σύστημα. Είναι ουσιαστικά το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είτε πρόκειται για εμπορικές, είτε πρόκειται για ειδικές ή κεντρικές τράπεζες είτε για οποιουσδήποτε άλλου χαρακτήρα οι οποίες δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο ενός κράτος (Αγγελόπουλος, 2013, σ. 41-45).

Το τραπεζικό σύστημα στην εποχή μας έχει αναπτυχθεί ευρύτερα τόσο εντός όσο και εκτός των ορίων των κρατών. Αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στηρίγματα της οικονομίας τόσο της εγχώριας όσο και της διεθνούς μιας και μέσω αυτού αναπτύσσεται το αποταμιευτικό πνεύμα των ανθρώπων, συντελεί στον περιορισμό του κόστους ζωής, επιτρέπει την συγκέντρωση μικροποσών τα οποία

έχουν νεκρό χαρακτήρα και τα χρησιμοποιεί παραγωγικά, βοηθά μέσω της δράσης του στην ενίσχυση της εκάστοτε οικονομικής πολιτικής, διευκολύνει σε σημαντικό βαθμό τις συναλλαγές (Boot, and Thakor, 1997 σ. 693-733).

1.2 Είδη Τραπεζών

Ανάλογα με το είδος των υπηρεσιών που παρέχει η κάθε τράπεζα, κατηγοριοποιείται ως εξής:

1. **Κεντρική Τράπεζα:** Αρμοδιότητα της Κεντρικής Τράπεζας είναι η εφαρμογή κοινής νομισματικής πολιτικής του εκάστοτε χώρας ευθύνης με την έκδοση κανονιστικού πλαισίου και τον έλεγχο αυτής. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα είναι υπεύθυνη η Τράπεζα της Ελλάδος.
2. **Εμπορική Τράπεζα:** Πρόκειται για το πιο γνωστό είδος Τράπεζας. Παρέχει καταθετικές και πιστωτικές υπηρεσίες (π.χ. χορήγηση δανείου). Εξυπηρετεί επιχειρήσεις και ιδιώτες.
3. **Επενδυτική Τράπεζα:** Ασχολείται κυρίως με την παροχή εγγυητικών επιστολών με σκοπό την πώληση μετοχών και χρεογράφων. Επίσης παρέχουν εταιρικές συμβουλές (σχετικά κυρίως με συγχωνεύσεις και εξαγορές εταιρειών)
4. **Τράπεζα Κοινοτικής Ανάπτυξης:** Παρέχουν τις υπηρεσίες του σε μη αναπτυγμένες περιοχές ή πληθυσμούς, με σκοπό την στήριξη και ανάπτυξή τους.
5. **Συνεταιριστική Τράπεζα:** Η ίδρυση συνεταιριστικών τραπεζών γίνεται από τοπικούς φορείς με σκοπό την ενίσχυση των τοπικών επιχειρήσεων για την ανάδειξη τοπικών προϊόντων, υπηρεσιών, κτλ.
6. **Ιδιωτική Τράπεζα:** Η ιδιωτική τράπεζα παρέχει τις υπηρεσίες του κυρίως σε πελάτες με μεγάλη οικονομική διαφάνεια.

7. **Εταιρική Τραπεζική:** Ασχολείται κυρίως με τις επιχειρήσεις, προσφέροντας του τα ανάλογα τραπεζικά προϊόντα.
8. **Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο:** Περιέχονται κυρίως στα εθνικά ταχυδρομικά συστήματα. Προσφέρουν περιορισμένα τραπεζικά προϊόντα.

1.3 Δομή τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα

Η γενική δομή του τραπεζικού συστήματος σε μια χώρα περιγράφεται μέσα από σχήμα πυραμίδας:

- Στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται η Κεντρική Τράπεζα
- Στο μέσο της πυραμίδας βρίσκονται οι υπόλοιπες τράπεζες
- Η βάση της πυραμίδας είναι οι ιδιώτες- πελάτες (Αιγυπτιάδης, 1992, σ. 16)

Εικόνα 1.1 – Δομή Τραπεζικού συστήματος

Ωστόσο η ειδική δομή του τραπεζικού συστήματος κάθε χώρας διαφέρει, καθώς δεν δραστηριοποιούνται όλα τα είδη των τραπεζών. Εκτός αυτού, υπάρχει και το ενδεχόμενο ύπαρξης υποκαταστήματος ξένης τράπεζας το οποίο δεν ανήκει στο τραπεζικό σύστημα.

Με το εκσυγχρονισμό των τραπεζών, πολλές από τις τράπεζες αποφάσισαν τη διάθεση νέων προϊόντων (που υπό κανονικές συνθήκες αποτελούν αρμοδιότητες άλλων ειδών τραπεζών), δημιουργήθηκε ένα νέο είδος τράπεζας που αποτελείται από “τομείς”. Με λίγα λόγια, οι εμπορικές τράπεζες αποφάσισαν την ενσωμάτωση των τομέων του επενδυτικού, του ιδιωτικού και του εταιρικού. (Σαπουντζόγλου, 2009, σ. 43)

Με την οικονομική κρίση, μέσω των συγχωνεύσεων και των εξαγορών, δημιουργήθηκε ένας νέος τομέας στο τραπεζικό τομέα. Έγινε ανάδειξη τεσσάρων συστημικών τραπεζών (συστημική τράπεζα, εννοούμε την τράπεζα η οποία έχει επιρροή και στις άλλες τράπεζες αλλά και στην οικονομία του κράτους). Έτσι, το νέο τραπεζικό τοπίο που δημιουργήθηκε έχει ως εξής:

- **Τράπεζα της Ελλάδος:** Ιδρύθηκε το 1927 και έδρα της είναι η Αθήνα. Διατηρεί 17 υποκαταστήματα, 32 πρακτορεία και 5 θυρίδες σε όλη την Ελλάδα. Το 2001 έγινε μέλος του Ευρωσυστήματος.
- **Τράπεζα Πειραιώς:** Ιδρύθηκε το 1126 και έδρα της είναι η Αθήνα. Αποτελεί τη μεγαλύτερη τράπεζα στην Ελλάδα καθώς διαθέτει το 30% του μεριδίου των δανείων και το 29% του μεριδίου των καταθέσεων. Η τράπεζα Πειραιώς εξαγόρασε τις εξής τράπεζες:
 - Ένα κομμάτι της γηγενούς ΑΤΕbank
 - Τη Γενική Τράπεζα
 - Των εγχώριων δραστηριοτήτων της Τράπεζας της Κύπρου, Cyprus Popular Bank, Ελληνικής Τράπεζας
 - Millennium Bank Ελλάδας

Από το 1918 έχει εισαχθεί η μετοχή της στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εκτός από την Ελλάδα δραστηριοποιείται τόσο σε χώρες της

Νοτιοανατολικής Ευρώπης όσο και της Ανατολικής Μεσογείου. Σημαντική παρουσία έχει στην Αλβανία, την Σερβία, την Ουκρανία, ενώ διαθέτει ένα κατάστημά στο Λονδίνο και την Φρανκφούρτη. Και αυτή δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ τομέα υπηρεσιών και προϊόντων χρηματοοικονομικής φύσεως (Τράπεζα Ομίλου Πειραιώς, 2019).

- **Τράπεζα Alpha:** Ιδρύθηκε το 1827 με έδρα την Καλαμάτα. Μετά από τα χρόνια η έδρα της έγινε η Αθήνα. Από το 1925 έχει εισαχθεί και αυτή στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ενώ εκτός από το πεδίο της ελληνικής κεφαλαιαγοράς η μετοχή της έχει εισαχθεί και στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου. Επίσης διαθέτει πληθώρα θυγατρικών εταιρειών οι οποίες συμπληρώνουν τις δραστηριότητες του ομίλου μέσω της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και προϊόντων τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό όπως για παράδειγμα στην Ρουμανία, την Σερβία, την Κύπρο , το Λονδίνο και την Αλβανία

Από τις αρχές του 2000 έχει απορροφήσει τις εξής τράπεζες:

- Το 2000 την Ιονική Τράπεζα
 - Το 2013 την Εμπορική Τράπεζα
 - Το 2014 τη Citibank (Alphabank, 2019)
- **Εθνική Τράπεζα:** Ιδρύθηκε το 1841. Έδρα της είναι η Αθήνα. Εισάχθηκε στο Χρηματιστήριο Αξιών της Αθήνας το 1880. Έχει άδεια ειδικού διαπραγματευτή τύπου Α. Αποτελεί τον κύριο πυλώνα του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα λόγω της ιστορίας της. Επίσης αποτελεί ένα πλήρως εκσυγχρονισμένο εταιρικό όμιλο, ο οποίος προσφέρει πληθώρα υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής φύσεως. Η συγκεκριμένη τράπεζα διαθέτει το εκδοτικό προνόμιο όσον αφορά τον Ελληνικό Κράτος , ενώ στην αρμοδιότητας επίσης

ανήκει και η έκδοσηνομίσματος. Πλέον δραστηριοποιείται σε 11 χώρες οι οποίες είναι η Κύπρος, η Βουλγαρία η Ρουμανία, η ΠΓΔΜ, η Σερβία, η Μάλτα, η Αλβανία, η Νότιος Αφρική, η Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Εθνική Τράπεζα τη Ελλάδος 2019).

- **EurobankErgasias A.E.:** Ιδρύθηκε το 1990 και είχε έδρα της είναι η Αθήνα. Θεωρείται ένας από τους δυναμικότερους οργανισμούς χρηματοοικονομικής φύσεως και το 1999 εισάχθηκε και αυτό στο Χρηματιστήριο Αξιών της Αθήνας. Πρόκειται για τη νεότερη τράπεζα από τις συστημικές τράπεζες. Το 2013 εξαγόρασε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και την ProtonBank. Σήμερα διαθέτει καταστήματα σε 8 χώρες και το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολεί ανέρχεται στα 16.300 άτομα. Και αυτή η τράπεζα έχει αναπτύξει ένα ευρύ πεδίο προσφοράς από χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και προϊόντα τόσο προς τους ιδιώτες, όσο και ως τις επιχειρήσεις. Επίσης η συγκεκριμένη τράπεζα ξεχωρίζει για την στρατηγική παρουσία της στα Βαλκάνια και ιδίως στην Βουλγαρία, τη Σερβία και τη Ρουμανία, ενώ έχει διαγράψει σημαντική παρουσία στον διαχειριστικό περιουσιακό τομέα σε Λονδίνου, Κύπρο και Λουξεμβούργο (Eurobank, 2019).
- **AtticaBank:** Ιδρύθηκε το 1925 και έχει έδρα την Αθήνα.
- **Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων:** Ιδρύθηκε το 1893 και είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Σαν σκοπούς έχει:
 - Να ενισχύει την περιφερειακή ανάπτυξη χορηγώντας πιστώσεις προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και οργανισμούς
 - Να χορηγεί δάνεια για αγορά πρώτης κατοικίας σε δημοσίους υπαλλήλους, υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ. και συνταξιούχων αυτών.

- Η λειτουργία του ως θησαυροφυλακίου (Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, 2019).
- Η φύλαξη κάθε είδους χρηματικής ή άλλης παρακαταθήκης.

● **Υπόλοιπες Τράπεζες:**

Ελληνικές Τράπεζες		Ξένες Τράπεζες	
Συνεταιριστικές	Λοιπές		
Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων Συν. Π.Ε.	Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος Α.Ε.	BNP Paribas Securities Services	Citibank Europe PLC CEP
Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου Συν. Π.Ε.	Aegean Baltik Bank A.T.E.	FCA Bank GmbH	Volkswagen Bank GmbH
Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα Συν. Π.Ε.	Praxia Bank A.E.	Τράπεζα Σαντεράτ Ιράν	BMW Austria Bank GmbH
Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Έβρου Συν. Π.Ε.	Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων	Opel Bank GmbH	B&N Bank P.J.S.C. Greek Branch
Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσα Συν. Π.Ε.		FCE Bank PLC	T.C. Ziraat Bankasi A.S.
Συνεταιριστική		HSBC France S.A.	Deutsche Bank AG

Τράπεζα Θεσσαλίας Συν. Π.Ε.			
Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας “Ολυμπιακή Πίστη” Συν. Π.Ε.		Unicredit Bank A.G.	Fimbank PLC
Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας Συν. Π.Ε.		Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία ΛΤΔ	HSH Nordbank AG
Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Σερρών Συν. Π.Ε.		Bank of America NA	Procredit Bank (Bulgaria) EAD
		ERG Bank (Luxembourg) SA	DVB Bank SE
		ABN Amro Bank N.V.	doBank S.P.A.

Πίνακας 1-1 Ελληνικές και ξένες Τράπεζες

(Σαϊτίδης Χρήστος, Υπάλληλος Τράπεζας Πειραιώς)

1.4 Ιστορική αναδρομή τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα

Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια, μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, για την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα, έγινε το 1828 από την Ιωάννη Καποδίστρια με την ίδρυση της Εθνικής χρηματιστηριακής Τράπεζας. Η κύρια αποστολή της ήταν η έκδοση ελληνικών εντόκων ομολόγων. Στόχος της Εθνικής Χρηματιστικής τράπεζας όπως ονομάστηκε ήταν να περιορίσει το φαινόμενο της τοκογλυφίας και να αναδιοργανώσει την ελληνική οικονομία εστιάζοντας στον τομέα της γεωργίας. Αυτό το χρονικό διάστημα εκδίδεται και το πρώτο ελληνικό χαρτονόμισμα ο Φοίνικας(Κιόχος& Παπανικολάου 2008)..

Το πιστωτικό σύστημα εκείνα τα χρόνια ήταν σε πρωτόγονο στάδιο, καθώς ήταν συνδεδεμένο με το εμπόριο αγροτικών προϊόντων. Όπως είναι φυσιολογικό, υπήρξε μεγάλη εκμετάλλευση με τάσεις προς την τοκογλυφία. Εκτός αυτού, δεν παρέχονταν οι απαραίτητοι πιστωτικοί πόροι σε άλλους κλάδους, με αποτέλεσμα να υπάρχει περιορισμός επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η κατάσταση αυτή αποθάρρυνε τα Ελληνικά κεφάλαια στο εξωτερικό, έτσι το 1834 ήρθε η διάλυση της Εθνικής χρηματιστηριακής Τράπεζας.

Η ίδρυση μιας κεντρικής τράπεζας που θα αναλάμβανε τη διαχείριση του κρατικού δανεισμού, την έκδοση χαρτονομισμάτων, την εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων για την ανάπτυξη των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών ήταν αναγκαία.

Έτσι, το 1841, με κύριους μετόχους τον Εϋνάρδο, το ελληνικό κράτος, τους Έλληνες εμπόρους, τους επιχειρηματίες της διασποράς αλλά και σημαντικές ξένες προσωπικότητες, ιδρύεται η Εθνική Τράπεζα. Πρώτος πρόεδρος της διοίκησης ήταν ο Γεώργιος Σταύρος. Στα αρχικά στάδια λειτουργία της, σκοπός της ήταν η εκδοτική προεξοφλητική, η οποία αποτέλεσε και την κύρια πηγή εσόδων, και η κτηματική.

Σταδιακά επεκτάθηκε σε όλες τις τραπεζικές εργασίες (Κιόχος& Παπανικολάου 2008).

Έκτοτε και έως το τέλος του 19ου αιώνα ιδρύθηκαν πάνω από είκοσι τράπεζες, ωστόσο τον πρωταγωνιστικό ρόλο είχαν οι εξής τράπεζες:

- Ιονική Τράπεζα: Ιδρύθηκε το 1839 στο Λονδίνο. Σκοπός ήταν η εξυπηρέτηση συναλλαγών μεταξύ της Μεγάλης Βρετανίας και των Ιόνιων νησιών, τα οποία άνηκαν στην Μεγάλη Βρετανία. Το 1864 με την ένωση των Ιόνιων νησιών με την υπόλοιπη Ελλάδα, η Ιονική Τράπεζα ιδρύει υποκαταστήματα και στην υπόλοιπη Ελλάδα.
- Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας: Ιδρύθηκε το 1882 με κεφάλαια από τον Ανδρέα Συγγρό (κύριος μέτοχος), την Εθνική Τράπεζα και από Έλληνες και Γάλλου επενδυτές. Με το θάνατο του Ανδρέα Συγγρό το 1899, η Εθνική Τράπεζα προβαίνει σε απορρόφηση της Τράπεζας Ηπειροθεσσαλίας.
- Τράπεζα βιομηχανικής πίστωσης: Ιδρύθηκε το 1873 με κύριους μετόχους ομογενείς και γηγενείς επιχειρηματίες και από την Εθνική Τράπεζα (είχε μικρό ποσοστό). Σκοπός ήταν η χρηματοδότηση των βιομηχανιών. Απορροφήθηκε τελικά το 1906 από την Τράπεζα Αθηνών.
- Τράπεζα Αθηνών: Ιδρύθηκε το 1893 από τους Αδ. Τριανταφυλλίδη, Αλέξανδρο Λαμπρινούδη, Αντ. Καλλέργη, Επαμεινώνδας Εμπειρικός και Μιλ. Ιορδανόπουλος.

Άλλες αξιοσημείωτες τράπεζες που ιδρύθηκαν στις αρχές του 20ου αιώνα ήταν η Λαϊκή Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα και η ίδρυση του ταχυδρομικού ταμειοτηρίου από το κράτος (1907).

Με την έναρξη του Α' παγκοσμίου πολέμου και κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου η ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος παρέμεινε στάσιμη, ενώ

μεγάλα χρηματικά ποσά πήγαν προς του συμμάχους για την αποπληρωμή χρεών. Όπως είναι λογικό, μετά από κάθε πόλεμο τα οικονομικά προβλήματα που επικρατούσαν στη χώρα ήταν τεράστια. Για το λόγο αυτό και σε συνδυασμό με ένα Παράρτημα ενός Πρωτοκόλλου της Γενεύης το 1927 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος, παρά τις μεγάλες αντιρρήσεις της Εθνικής Τράπεζας. Εκτός αυτού, το ίδιο έτος αποσπάται από την Εθνική Τράπεζα ο κλάδος της υποθητικής πίστωσης και ιδρύθηκε η Εθνική Κτηματική Τράπεζα και το 1929 ιδρύθηκε η Αγροτική Τράπεζα με σκοπό την άσκηση της αγροτικής πίστωσης (Δερτιλής, 2005 : 108).

Η οικονομική ευημερία της Ελλάδας σταμάτησε το 1932 εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η οποία είχε κάνει την εμφάνιση της. Οι προσπάθειες της κυβέρνησης για αποφυγή της κρίσης, οδήγησε τη χώρα σε κλειστή οικονομία, δηλαδή οι συναλλαγές δεν είχαν πλέον τη μορφή των ελεύθερων συμφωνιών, αλλά καθορίζονταν μέσα από μία γραφειοκρατική διαδικασία. Αργότερα, με την κατοχή η οικονομία δέχτηκε νέο πλήγμα και ανάγκασε το τραπεζικό σύστημα σε υποχώρηση.

Μετά την κατοχή έγιναν εκ νέου προσπάθειες για την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος. Ωστόσο, οι καταθέσεις ήταν σε χαμηλό επίπεδο. Θετικό στοιχείο υπήρξε η παροχή μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δανείων από την Αγροτική Τράπεζα και η εφαρμογή πιστωτικής πολιτικής στους κλάδους του εμπορίου και της βιομηχανίας.

Το 1953 το τραπεζικό σύστημα δέχεται νέο πλήγμα μέσω της συναλλαγματικής και νομισματικής αστάθειας. Η ισοτιμία της δραχμής συνδέθηκε με το δολάριο, και κατόπιν μιας υποτίμησης της δραχμής έναντι του δολαρίου, από 1 δολάριο = 300 δραχμές σε 1 δολάριο = 30 δραχμές, η εμπιστοσύνη του λαού στη δραχμή αποκαταστάθηκε σημειώνοντας μία αύξηση από 7% σε 10% στις καταθέσεις.

Την περίοδο της δικτατορίας, η κυβέρνηση προέβη σε διαγραφή των αγροτικών δανείων, επιδίωξε συνεργασία με ξένους επενδυτές και έδινε κίνητρα για επενδύσεις (κυρίως στον τομέα του τουρισμού). Εντούτοις, τα μόνα επιχειρηματικά αναπτυξιακά έργα που πραγματοποιήθηκαν ήταν τα διωλιστήρια Λάτση και Βαρδινογιάννη στην Ελευσίνα. Αξιοσημείωτο γεγονός ήταν ο ρυθμός ανάπτυξης των γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων (2,6% και 8,7% αντίστοιχα).

Το 1981 η Ελλάδα γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και παράλληλα καθιερώνεται ότι για την χρηματοδότηση των επενδύσεων, οι εμπορικές τράπεζες θα πρέπει να διαθέτουν το 10% των καταθέσεων. Το επόμενο έτος (1982) καταργείται η Νομισματική Επιτροπή και το χρηματοπιστωτικό σύστημα απελευθερώνεται (Παγουλάτος, 2006, σ.423-430).

Έως το 1990, το χρηματοπιστωτικό σύστημα λειτουργούσε κάτω από τους αυστηρούς κρατικούς κανονισμούς, περιορίζοντας την ανάπτυξη των εργασιών της και τον ανταγωνισμό. Ουσιαστικά το κράτος είχε μία κυρίαρχη παρουσία στον τραπεζικό τομέα.

Στις αρχές της δεκαετίας 90, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, της πληροφορικής, τη διεθνή τάση για αποκρατικοποιήσεις και με μείωση του ρόλου του κράτους στο τραπεζικό τομέα, έκανε το τραπεζικό σύστημα πιο ανοιχτό και πιο ανταγωνιστικό.

Με την οικονομική κρίση, οι τράπεζες είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο, κυρίως με τα δάνεια. Ως χρονιές ορόσημο κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης διακρίνουμε τα εξής έτη:

→ 2012: Σε αυτό το έτος, η ανάγκη από ρευστότητα από την μεριά των τραπεζών ήταν μεγάλη. Αν και είχε γίνει ήδη η πρώτη ανακεφαλαιοποίηση, σε αναμονή για πιθανή ή μη επίτευξη συμφωνίας της Ελλάδος με το Διεθνές Νομισματικό

Ταμείο, ανάγκασε σε προσφορά προθεσμιακών καταθέσεων με ιδιαίτερο υψηλό επιτόκιο (περίπου 6%). Κατόπιν της συμφωνίας, όπως είναι ευνόητο το επιτόκιο έπεσε. (Βαρουφάκης, 2012)

- 2015: Χρονιά ορόσημο τόσο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τον Ιούλιο του 2015, μεγάλος αριθμός καταθετών προσέφυγε στα ΑΤΜ και στα τραπεζικά ιδρύματα με σκοπό την ανάληψη των καταθέσεων τους. Αυτό οδήγησε σε ραγδαία και επικίνδυνη πτώση των διαθεσίμων των τραπεζικών ιδρυμάτων. Για να αντιμετωπιστεί, πριν να γίνει η κατάσταση μη αναστρέψιμη, η ΤτΕ αποφάσισε κατόπιν συνεννόησης με την κυβέρνηση την εφαρμογή της τραπεζικής αργίας. Η τραπεζική αργία, αναφέρεται σε περιορισμό των λειτουργιών της τράπεζας (π.χ. άνοιγμα λογαριασμών, περιορισμό αναλήψεων, κτλ). Με την εφαρμογή της τραπεζικής αργίας, η ανάπτυξη των τραπεζών περιορίστηκε σε σημαντικό βαθμό και κατά τη διάρκεια αυτής έγιναν προσπάθειες εξυγίανσης των τραπεζών.

Κάποιες από τις ενέργειες που έγιναν από τις αρχές του 2000 έως σήμερα είναι:

- Δημιουργία νέων τραπεζών
- Συγχωνεύσεις και εξαγορές
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων
- Εξυγίανση των χαρτοφυλακίων
- Εκσυγχρονισμός των τραπεζικών εργασιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Χρησιμότητα Τραπεζικού συστήματος

Στο προηγούμενο κεφάλαιο ορίσαμε την τράπεζα ως επιχείρηση που παρέχει χρηματικές και πιστωτικές υπηρεσίες. Πως όμως παρέχονται αυτές οι χρηματικές και πιστωτικές υπηρεσίες; Η απάντηση στην ερώτηση κρύβεται στη λειτουργία της τράπεζας.

Η τράπεζα δέχεται τις αποταμιεύσεις των νοικοκυριών και επιχειρήσεων με αντίτιμο ένα επιτόκιο, το οποίο το ονομάζουμε καταθετικό επιτόκιο. Στη συνέχεια, η τράπεζα κάνει χρήση των αποταμιεύσεων παραχωρώντας πιστώσεις με μορφή δανείου σε νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κράτος για κατανάλωση ή για επένδυση με ένα επιτόκιο, το οποίο ονομάζουμε επιτόκιο δανεισμού. Το καταθετικό επιτόκιο είναι πολύ χαμηλότερο σε σχέση με το επιτόκιο δανεισμού, διότι με το δανεισμό η τράπεζα αναλαμβάνει το κίνδυνο της μη εξόφλησης του δανείου(Νούλας 2005, σ.47 – 48).

Συνεπώς, η τράπεζα παίζει το ρόλο του διαμεσολαβητή με σκοπό την ορθή διανομή των χρηματικών πόρων. Η ορθή διανομή των χρηματικών πόρων σημαίνει ότι η τράπεζα, έχοντας τις καταθέσεις από τους αποταμιευτές, δίνει τα δάνεια σε πρόσωπα και επιχειρήσεις (που δεν έχουν ρευστότητα) για επενδύσεις και οι πιθανότητες να γίνει η αποπληρωμή του δανείου είναι υψηλές.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η χρησιμότητα του τραπεζικού συστήματος είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς συμβάλλει στην αξιοποίηση χρηματικών πόρων που διαθέτει η οικονομία, οι οποίοι χωρίς τη συμβολή της τράπεζας θα ήταν αδρανείς,

παρέχοντας δάνεια για επενδύσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα στην πιθανή ανάπτυξη της οικονομίας και πιθανή μείωση της ανεργίας, αν η επένδυση πετύχει. (Mankiw και Ball, 2013, σ. 619-625).

2.2 Λειτουργίες Τραπεζικού συστήματος

Στην προηγούμενη ενότητα περιεγράφηκε μία από τις κύριες λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος και πιο συγκεκριμένα η λειτουργία της εμπορικής τράπεζας. Οι λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος συνδέονται με τις λειτουργίες των διάφορων ειδών τραπεζών του τραπεζικού συστήματος. Για το λόγο αυτό, θα αναλύσουμε για κάθε είδος τράπεζας τις λειτουργίες που προσφέρει.

2.2.1 Λειτουργία Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος

Οι κύριες λειτουργίες της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος είναι:

1. Εκδοτικό προνόμιο: Μία από τις βασικότερες λειτουργίες των Κεντρικών Τραπεζών είναι η έκδοση χαρτονομισμάτων. Εν τούτης, η ΤτΕ έχασε το εκδοτικό προνόμιο με την είσοδο της Ελλάδος στο ευρώ (2002). Διαθέτει όμως το δικαίωμα, κατόπιν εγκρίσεως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, να εκδίδει χαρτονομίσματα ευρώ μέσω του Ιδρύματος Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων και Αξιών (Ι.Ε.Τ.Α.), για την κυκλοφορία τους στην Ελλάδα (Η Τράπεζα της Ελλάδος, 2019).
2. Συναλλαγματική πολιτική: Η συναλλαγματική πολιτική αναφέρεται στη διαχείριση των αποθεματικών συναλλάγματος και χρυσού της εκάστοτε χώρας. Πριν την είσοδο της Ελλάδος στο Ευρώ, η συναλλαγματική πολιτική είχε ως κύριο σκοπό την προστασία της τιμής του συναλλάγματος της

δραχμής έναντι άλλων νομισμάτων. Μετά την είσοδο της Ελλάδος στο ευρώ, η λειτουργία αυτή αυξήθηκε με τη διαχείριση και ενός μέρους του αποθεματικού συναλλάγματος και χρυσού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

3. Νομισματική και πιστωτική πολιτική: Σκοπός της άσκησης νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής είναι η ανάπτυξη της οικονομίας και η μείωση της ανεργίας. Για την επίτευξη του σκοπού, η νομισματική και πιστωτική πολιτική επηρεάζουν τα επιτόκια με σκοπό την περαιτέρω επιρροής τους στη ρευστότητα. Υπάρχουν τρεις τρόποι που η ΤτΕ ασκεί νομισματική πολιτική, οι οποίοι είναι (Η Τράπεζα της Ελλάδος, 2019):

- a. Πράξεις ανοικτής αγοράς: Πρόκειται για απευθείας, από την κεφαλαιαγορά, αγορά - πώληση ομολόγων από την Κεντρική Τράπεζα. Για παράδειγμα, αν η αγορά επιθυμεί ρευστότητα, τότε η ΤτΕ αγοράζει κρατικούς τίτλους, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα στη μείωση των επιτοκίων, με αποτέλεσμα η προσφορά της ρευστότητας να γίνεται πιο προσιτή. Στην αντίθετη περίπτωση, όταν η ρευστότητα υπάρχει σε πολύ μεγάλο ρυθμό, τότε η ΤτΕ πουλάει κρατικούς τίτλους σε εμπορικές τράπεζες, με αποτέλεσμα την αύξηση των επιτοκίων, το οποίο συνεπάγεται σε μείωση της προσφοράς της ρευστότητας.
- b. Πάγιες διευκολύνσεις: Πρόκειται όταν η ΤτΕ αναγκάζει τα τραπεζικά ιδρύματα στην μεταξύ τους ανεύρεση για κεφάλαιο με σκοπό την κυκλοφορία του χρήματος στην αγορά.
- c. Ρύθμιση του ποσού των υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών: Είναι ο λιγότερος χρησιμοποιημένος τρόπος νομισματικής πολιτικής. Ουσιαστικά, ο τρόπος αυτός υποχρεώνει τις Τράπεζες να μην

διαθέτουν όλο το ποσό των καταθέσεων τους προς προσφορά δανείων, αλλά να έχουν στην κατοχή τους ένα ελάχιστο αποθεματικό. Ο λόγος που χρησιμοποιείται λιγότερο είναι γιατί αν για παράδειγμα το ελάχιστο αποθεματικό βρισκόταν στο 2% επί των καταθέσεων, και η ΤτΕ έπαιρνε την απόφαση για αύξηση του σε 5%, οι τράπεζες θα βρίσκονταν εκτεθειμένες, καθώς θα έπρεπε να βρουν τα απαιτούμενα κεφάλαια, είτε υποχρεώνοντας τους δανειολήπτες για άμεση αποπληρωμή των δανείων, είτε αναζητώντας κάποιο δάνειο.

4. Εποπτεία εγχώριων τραπεζών: Η ΤτΕ είναι υπεύθυνη για την εποπτεία των εγχώριων τραπεζών, τόσο σύμφωνα με την εγχώρια νομοθεσία και τις ρυθμιστικές οδηγίες που εκδίδει η ΤτΕ, όσο και με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με σκοπό τη κοινή χάραξη της νομισματικής πολιτικής των κρατών - μελών.
5. Δημοσίευση νομισματικών και πιστωτικών μεγεθών: Η ΤτΕ είναι υπεύθυνη για τη συλλογή στατικών στοιχείων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Κατόπιν μελέτης και ανάλυσης των στοιχείων αυτών, καταρτίζει και δημοσιεύει τα αποτελέσματα.
6. Επίβλεψη συστημάτων πληρωμών: Η ΤτΕ επιβλέπει τα συστήματα πληρωμών, με σκοπό τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των συναλλαγών.

Άλλες λειτουργίες της Τράπεζας της Ελλάδος είναι:

- ❑ Εποπτεία και έλεγχος των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων
- ❑ Διαχείριση και τη λειτουργία του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή (Αυλοι Τίτλοι).
- ❑ Είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ).

- ❑ Εξυπηρέτηση του Ελληνικού Δημοσίου, ως ταμίας και εντολοδόχος του (Η Τράπεζα της Ελλάδος, 2019).

2.2.2 Λειτουργία Εμπορικών Τραπεζών της Ελλάδας

Οι εμπορικές τράπεζες έχουν ως σκοπό την κερδοφορία. Για το λόγο αυτό οι λειτουργίες των εμπορικών τραπεζών αφορούν κυρίως συναλλαγές είτε αποταμιευτικές είτε πιστωτικές. Οι συναλλαγές αυτές, ονομάζονται και τραπεζικά προϊόντα, καθώς μέσα από αυτά αποδίδεται η κερδοφορία των εμπορικών τραπεζών, ή αλλιώς τραπεζικές εργασίες, οι οποίες διακρίνονται σε παθητικές και ενεργητικές.

- Πριν αναλύσουμε τις τραπεζικές εργασίες, ας δούμε κάποιες βασικές έννοιες (Abeletal, 2010, 200-227):

✓ **Επιτόκιο**

Το επιτόκιο είναι το κόστος του χρήματος, δηλαδή η τιμή για τη χρήση συγκεκριμένου χρηματικού κεφαλαίου για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Πιο απλά, επιτόκιο είναι ένα ποσοστό βάσει των χτημάτων που λάβαμε από κάποιο δάνειο ή βάσει των χρημάτων που καταθέσαμε, και το οποίο αντίστοιχα θα δώσουμε πίσω ή θα μας δοθεί ως ανταμοιβή.

✓ **Συμβατικό/ ονομαστικό επιτόκιο**

Είναι το επιτόκιο, βάσει του οποίου εκτοκίζεται το κεφάλαιο του πελάτη. Στα δάνεια όλων των Τραπεζών στην Ελλάδα προσαυξάνεται πάντα με εισφορά 0,6% υπέρ του Δημοσίου (Ν. 128/75).

✓ **Επιτόκιο Υπερημερίας**

Είναι το επιτόκιο που εφαρμόζεται σε μια δανειακή σύμβαση, στην περίπτωση που ο δανειολήπτης καθυστερήσει την πληρωμή μιας ή περισσότερων δόσεων. Συνήθως ορίζεται με Νόμο και παίρνει τη μορφή προσαύξησης του ονομαστικού επιτοκίου.

✓ Τόκος

Τόκος είναι ένα χρηματικό ποσό που δίνεται ως αντίτιμο σε αυτόν από τον οποίο δανειστήκαμε χρήματα ή λαμβάνουμε από αυτόν στον οποίο καταθέσαμε τα χρήματά μας (Καλλιμόπουλος, 2019, σ.225-233).

Πιο απλά, ο τόκος είναι το «ενοίκιο» του χρήματος και διαφοροποιείται από το ύψος του ποσού και το χρονικό διάστημα.

Το ύψος του χρηματικού ποσού που ονομάζεται τόκος και πρόκειται να πληρώσουμε ή να λάβουμε, καθορίζεται από το επιτόκιο το οποίο έχει συμφωνηθεί και είναι ανάλογο του χρονικού διαστήματος που κάνουμε χρήση του δανεισμού ή που τηρούμε τα χρήματα στον λογαριασμό μας. Ο τόκος υπολογίζεται με τον εξής τύπο:

$$i = \frac{K * i * t}{365}$$

Όπου K = Κεφάλαιο

i = επιτόκιο

t = μέρες

2.2.2.1. Παθητικές τραπεζικές Εργασίες

Οι παθητικές τραπεζικές εργασίες αναφέρονται στη λήψη χρημάτων των τραπεζών από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία οι τράπεζες χρησιμοποιούν για τις πιστωτικές εργασίες (ενεργητικές εργασίες). Πρόκειται ουσιαστικά για τις διάφορες μορφές λογαριασμών καταθέσεων που λαμβάνει η τράπεζα. Από νομική άποψη οι

καταθέσεις των αποταμιευτικών είναι δάνεια προς τις τράπεζες, έναντι ενός επιτοκίου. Ουλογαριασμοί διακρίνονται σε (Καλλιμόπουλος, 2019, σ.277-296) :

1. Λογαριασμοί Ταμειυτηρίου: Πρόκειται για το μεγαλύτερο κομμάτι των καταθέσεων που δέχεται η τράπεζα. Οι καταθέσεις πραγματοποιούνται κυρίως από νοικοκυριά (φυσικά πρόσωπα). Σε αυτό τον τύπο των λογαριασμών, το επιτόκιο είναι ιδιαίτερο χαμηλό, συνήθως χαμηλότερο του 1% και ο εκτοκισμός είναι εξάμηνος ή ετήσιος.
2. Λογαριασμοί Όψεως: Οι λογαριασμοί όψεως διατίθενται κυρίως σε επιχειρήσεις. Το επιτόκιο είναι σημαντικά χαμηλότερο από τους λογαριασμούς ταμειυτηρίου, εξαιτίας του μεγάλου όγκου των χρηματοπιστώσεων που πραγματοποιούνται, το οποίο αυξάνει το κόστος των τραπεζικών εργασιών που εκτελεί η τράπεζα. Ο εκτοκισμός κάθε εξάμηνο. Ο λόγος που χρησιμοποιούνται κυρίως από επιχειρήσεις, είναι για το πλεονέκτημα που τους προσφέρει, σε αντίθεση με τους λογαριασμούς ταμειυτηρίου. Το πλεονέκτημα είναι η έκδοση επιταγών. Οι επιταγές, με τη σειρά τους, προσφέρουν τα εξής πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις:
 - i. Αποφυγή μεταφοράς μετρητών: Με την έκδοση και την αποστολή της επιταγής, οι επιχειρήσεις μπορούν να πληρώνουν τους προμηθευτές τους, αποφεύγοντας τη μεταφορά σημαντικών χρηματικών ποσών. Οι προμηθευτές μπορούν είτε να την ρευστοποιήσουν είτε να την μεταβιβάσουν προς τρίτους με μια απλή οπισθογράφιση
 - ii. Μεταχρονολογημένη πληρωμή: Το δεύτερο πλεονέκτημα αναφέρεται στη δυνατότητα της έκδοσης της επιταγής με μεταχρονολογημένη ημερομηνία πληρωμής. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνονται οι επιχειρήσεις, οι οποίες αγοράζουν τα υλικά από τους προμηθευτές, με

επιταγή, και μέχρι την ημερομηνία είσπραξης της επιταγής, να πουλήσουν τα εμπορεύματα τους.

iii. Έκδοσης επιταγής με μη επαρκές υπόλοιπο: Αρκετές τράπεζες δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να εκδίδουν επιταγές μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, χωρίς να υπάρχει το υπόλοιπο διαθέσιμο στο λογαριασμό όψεως. Ωστόσο, υπάρχει το μειονέκτημα του υψηλού επιτοκίου αποπληρωμής του ποσού.

3. Τρεχούμενος Λογαριασμός Κατάθεσης: Αυτός ο τύπος κατάθεσης έχει συνδυαστικά χαρακτηριστικά από τους προαναφερθέντες λογαριασμούς. Δικαιούχοι του λογαριασμού είναι αποκλειστικά φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την εμπορική ιδιότητα. Προσφέρει τη δυνατότητα έκδοσης επιταγών, με περιορισμό, συ σύγκριση με το λογαριασμό όψεως, το ύψος της επιταγής πρέπει να ανταποκρίνονται στο διαθέσιμο υπόλοιπο του λογαριασμού. Η δυνατότητα αυτή είναι ο λόγος που το επιτόκιο του λογαριασμού είναι χαμηλότερο σε σχέση με το επιτόκιο του ταμιευτηρίου.

4. Λογαριασμός Μισθοδοσίας/Σύνταξης: Ο λογαριασμός Μισθοδοσίας/Σύνταξης είναι ένας συνδυασμός αποταμιευτηρίου με επιρροές επενδυτικού χαρακτήρα. Εξυπηρετεί κυρίως για κατάθεση της μισθοδοσίας/ σύνταξης των πελατών. Με αυτό τον τρόπο η τράπεζα «εξασφαλίζει» ότι κάθε μήνα θα υπάρχει μία κατάθεση στο λογαριασμό. Για το λόγο αυτό, ο λογαριασμός Μισθοδοσίας/Σύνταξης προσφέρει τα εξής προνόμια:

- i. Υψηλό επιτόκιο, με εκτοκισμό είτε κάθε εξάμηνο είτε κάθε μήνα.
- ii. Απόκτηση πιστωτική κάρτας με δωρεάν συνδρομή για κάποιο χρονικό διάστημα.

- iii. Εξόφληση λογαριασμών, είτε με πάγια εντολή είτε όχι, με μηδενική προμήθεια
 - iv. Δυνατότητα υπερανάληψης
5. Προθεσμιακοί Λογαριασμοί: Πρόκειται για ένα είδος κλειστού λογαριασμού. Ο αποταμιευτής που καταθέτει τα χρήματα σε προθεσμιακό λογαριασμό, συμφωνεί με την τράπεζα ότι δεν θα πραγματοποιήσει ανάληψη από το συγκεκριμένο λογαριασμό για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Το διάστημα μπορεί να είναι είτε τρίμηνο, είτε εξάμηνο, ενός έτους ή παραπάνω. Το επιτόκιο, σε αυτό το τύπο λογαριασμού, είναι υψηλότερο από τους παραπάνω λογαριασμούς και κλιμακώνεται ανάλογα με τη διάρκεια και το ποσό που κατατίθεται. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου για οποιαδήποτε λόγο ο καταθέτης «σπάσει» το λογαριασμό και πραγματοποιήσει ανάληψη, θα υπάρξει χρηματική ποινή με τη μορφή μη απόδοσης τόκων (είτε ενός μέρους είτε ολόκληρο τον τόκο).
- Οι προθεσμιακοί λογαριασμοί είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις τράπεζες, καθώς για τα ποσά δεσμεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα και χρησιμοποιούνται για χορήγηση μακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, όπου τα επιτόκια κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα. Σαν αποτέλεσμα είναι η αύξησι των κερδών της τράπεζας.
6. Λογαριασμοί σε ξένο νόμισμα: Οι καταθέσεις σε «λογαριασμό σε ξένο νόμισμα» γίνονται είτε σε ξένο νόμισμα είτε σε ευρώ, όπου γίνεται η μετατροπή του σε συνάλλαγμα με τις ανάλογες προμήθειες. Οι λογαριασμοί είναι είτε όψεως, είτε ταμιευτηρίου είτε προθεσμιακοί. Οι λόγοι που χρησιμοποιείται αυτός ο τύπος λογαριασμός είναι ο εξής:

- i. Λογαριασμός ταμειυτηρίου σε ξένο νόμισμα: Το επιτόκιο είναι συνήθως υψηλότερο από τον λογαριασμό ταμειυτηρίου σε ευρώ (εξαρτάται από το συνάλλαγμα).
- ii. Λογαριασμός όψεως σε ξένο νόμισμα: Οι επιχειρήσεις που κάνουν συχνά εξαγωγές – εισαγωγές επωφελούνται τη δυνατότητα έκδοσης εγγυητικής επιστολής για το εξωτερικό.
- iii. Προθεσμιακός λογαριασμός σε ξένο νόμισμα: Το επιτόκιο συνήθως είναι πιο υψηλό από τον προθεσμιακό λογαριασμό (εξαρτάται από το συνάλλαγμα).

2.2.2.2 Ενεργητικές Τραπεζικές Εργασίες

Οι ενεργητικές τραπεζικές εργασίες αναφέρονται στη διοχέτευση των χρηματικών διαθεσίμων, που αποκτήθηκαν από τις καταθέσεις, στην οικονομία.

Οι ενεργητικές τραπεζικές εργασίες διακρίνονται σε (Καλλιμόπουλος, 2019):

1. Προεξόφληση τίτλων του χαρτοφυλακίου της επιχείρησης

Πρόκειται για μεταβίβαση τίτλων (όπως είναι για παράδειγμα συναλλαγματική) από την επιχείρηση προς την τράπεζα πριν τη λήξη τους, με σκοπό τη «ρευστοποίησή» τους, την οποία ονομάζουμε προεξόφληση. Η τράπεζα αφού αφαιρέσει τον τόκο (ονομάζεται προεξόφλημα), την προμήθεια της και τα έξοδα της, καταβάλλει το υπόλοιπο ποσό στην επιχείρηση (κομιστή). Προϋποθέσεις προεξόφλησης τίτλων:

- Το χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας έκδοσης και της ημερομηνίας λήξης να μην υπερβαίνει τους 5 μήνες.
- Ύπαρξη αντίγραφου τιμολογίου πώλησης εμπορευμάτων

2. Προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Η συγκεκριμένη τραπεζική εργασία χρησιμοποιείται κυρίως από επιχειρήσεις που κάνουν εξαγωγές. Πρινσυνεχίσουμε, θα πρέπει να δούμε κάποιους όρους:

- **Φορτωτικό έγγραφο:** είναι τα έγγραφα που συνοδεύουν τη μεταφορά των εμπορευμάτων, όπως είναι το τιμολόγιο, πιστοποιητικό προέλευσης, φορτωτική, κτλ, στα οποία αναφέρονται το είδος, η ποσότητα, η ποιότητα και τα χαρακτηριστικά των εμπορευμάτων.
- **Φορτωτική:** Είναι το πιο σημαντικό έγγραφο, καθώς έχει τριπλή ιδιότητα:
 - Αποτελεί απόδειξη παραλαβής και φόρτωσης εμπορευμάτων
 - Είναι παραστατικός τίτλος (μεταβίβαση κυριότητας εμπορευμάτων)
 - Είναι αξιόγραφο (πιστωτικός τίτλος)

Με τη μεταβίβαση της φορτωτικής με οπισθογράφιση στην τράπεζα, η οποία με τη σειρά της χορηγεί προκαταβολή έναντι 60% με 80% της αξίας των εμπορευμάτων.

3. Τραπεζική ενέγγυος Πίστωση

Ως ενέγγυο πίστωση ορίζεται η τραπεζική πίστωση εγγυημένη με εμπορεύματα που συνοδεύονται με φορτωτικά έγγραφα. Πρόκειται για μία σύμβαση με την οποία η τράπεζα συμφωνεί με μία επιχείρηση (εισαγωγέα) να ανοίξει πίστωση υπέρ ενός τρίτου (πωλητή), έτσι ώστε να καταβάλλει στον πωλητή, μέσω ανταποκρίτριας τράπεζας, το ποσό της πίστωσης με την παράδοση των φορτωτικών εγγράφων.

Είναι ιδιαίτερα σημαντική συναλλαγές με ξένες χώρες, διότι εξασφαλίζεται η απόδοση της αξίας εμπορευμάτων με την παράδοσή τους. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι με τη μεσολάβηση της τράπεζας δεν εξασφαλίζεται η ποσότητα και η ποιότητα των εμπορευμάτων.

Οι ενέγγυες πιστώσεις διακρίνονται σε:

- Ανακλητές: Σε αυτό το είδος είτε ο αγοραστής είτε η τράπεζα έχει τη δυνατότητα να τροποποιήσουν ή να ακυρώσουν τις ενέγγυες πιστώσεις χωρίς να ειδοποιηθεί ο πωλητής. Η δυνατότητα αυτή μπορεί να γίνει μέχρι την παράδοση των φορτωτικών εγγράφων.
- Ανέκκλητες: Σε αυτό το είδος δεν υπάρχει η δυνατότητα ανάκλησης, με εξαίρεση αν συμφωνηθεί κάτι άλλο από τα συμβαλλόμενα μέλη.
- Βεβαιωμένες: Σε αυτό το είδος, η τράπεζα αναλαμβάνει τη διαβεβαίωση της υποχρέωσης της πληρωμής έναντι μιας ειδικής προμήθειας βεβαίωσης. Πρόκειται για επιστολή, όπου αναγράφεται ο χρόνος κατά τον οποίο η πίστωση είναι ανέκκλητη.
- Προθεσμιακή: Αφορά πιστώσεις που εκτελούνται σε μία χρονική περίοδο που τίθεται ως ανώτατο όριο (Τετρίμελη, 2012, σ. 10-48).

4. Δάνεια

Ως δάνειο ορίζουμε τη μεταβίβαση κυριότητας ενός χρηματικού ποσού ή άλλων πιστωτικών αντικειμένων για κάποιο χρονικό διάστημα, με την προϋπόθεση της επιστροφής του. Η μεταβίβαση της κυριότητας πραγματοποιείται με τη σύναψη σύμβασης, την οποία ονομάζουμε δανειακή σύμβαση. Πρόκειται για ετεροβαρή, ενοχική και διαρκή σύμβαση. Η επιστροφή του χρηματικού ποσού πραγματοποιείται με τακτικές καταβολές στις οποίες προστίθενται και ο τόκος.

Τα δάνεια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- i. Δάνεια καταναλωτικής πίστης (Καταναλωτικά Δάνεια)
- ii. Δάνεια με ανοικτόλογαρισμό
- iii. Δάνεια ενυπόθηκα

4.1 Δάνεια καταναλωτικής πίστης

Είναι τα δάνεια που χορηγούνται σε πελάτες με «προσωπική ασφάλεια». Ως προσωπική ασφάλεια ορίζεται ο χαρακτήρας του δανειζόμενου προσώπου και ο τρόπος με τον οποίο συναλλάσσεται. Η χορήγηση τέτοιων δανείων είναι πιο συχνή σε μισθωτούς και ονομάζεται συνήθως καταναλωτικά δάνεια.

Βασικές κατηγορίες καταναλωτικών δανείων:

- ❖ Προσωπικά δάνεια, για την κάλυψη έκτακτων προσωπικών αναγκών
- ❖ Καταναλωτικά δάνεια, για την αγορά προϊόντων
- ❖ Δάνεια αυτοκινήτου, για την αγορά καινούργιου ή μεταχειρισμένου (από αποκλειστικό αντιπρόσωπο)

Κύρια χαρακτηριστικά των προσωπικών / καταναλωτικών δανείων είναι:

- Χαμηλό ποσό δανεισμού (από 1.000,00 έως 20.000,00 ευρώ)
- Μικρή διάρκεια αποπληρωμής (το μέγιστο που μπορεί να φτάσει είναι 10 έτη)
- Το επιτόκιο μπορεί να είναι είτε σταθερό είτε κυμαινόμενο (συναντάται πιο συχνά)
- Υποθήκη, κυρίως όταν το ποσό του δανεισμού ξεπερνά τις 3.000,00 ευρώ

4.2 Δάνεια με ανοικτό λογαριασμό

Σε αυτό τον τύπο δανείου η Τράπεζα χορηγεί στον πελάτη ένα ανώτατο όριο πίστωσης (plafond), από το οποίο ο πελάτης μπορεί να πραγματοποιεί τμηματικές αναλήψεις ή εφάπαξ ανάληψη με την υποχρέωση να αποδώσει το ποσό του δανείου σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους τμηματικά ή εφάπαξ.

Ονομάζεται Δάνειο με Ανοικτό λογαριασμό, διότι ο πελάτης μπορεί να χρεώνει και να πιστώνει το λογαριασμό μέχρι το ανώτατο όριο, χωρίς να υπάρχει κάποιος

χρονικός περιορισμός. Ο λογαριασμός είναι τοκοφόρος και ο υπολογισμός των τόκων γίνεται με βάση των χρεωστικών υπολοίπων.

4.3 Δάνεια ενυπόθηκα

Πρόκειται για δάνεια που χορηγούν οι τράπεζες κατόπιν εγγραφής υποθήκης σε ακίνητα πράγματα αυτού που δανείζεται. Η διάρκεια των ενυπόθηκων δανείων είναι μεσομακροπρόθεσμη , συνήθως μεταξύ 5 με 10 έτη. Έχει μορφή τοκοχρεωλυτικού δανείου, όπου οι τοκοχρεολυτικές δόσεις παραμένουν σταθερές. Στην αρχή του δανείου ο τόκος είναι μεγαλύτερος του χρεολυσίου και με την πάροδο του χρόνου, ο τόκος μειώνεται ενώ το χρεολύσιο αυξάνεται. Σε ορισμένες περιπτώσεις δίνεται μία «περίοδος χάριτος», κατά την οποία δεν καταβάλλονται δόσεις.

Συνηθέστερα ενυπόθηκα δάνεια είναι:

- Στεγαστικά δάνεια
- Δάνεια επαγγελματικού εξοπλισμού ή επαγγελματικής στέγης Τσούμας, 2006, σ. 19 -36)

5. **Πιστωτική κάρτα:** Η πιστωτική κάρτα αποτελεί μία μορφή δανεισμού καθώς χρησιμοποιείται από τον καταναλωτή είτε για αγορά καταναλωτικών προϊόντων χωρίς να διαθέτει το ποσό, αλλά με την προϋπόθεση επιστροφής του είτε άτοκα (χωρίς τόκο) είτε με κάποιο επιτόκιο, σε περίπτωση μη πλήρους καταβολής των δόσεων.

6. **Υπερανάληψη:** Η υπερανάληψη μπορεί να μην αποτελεί μία καθαρή παροχή δανείου και ο λόγος είναι διότι η υπερανάληψη είναι η δυνατότητα της χρέωσης του λογαριασμού του καταναλωτή χωρίς να υπάρχει το διαθέσιμο ποσό στο λογαριασμό. Φυσικά, το ποσό αυτό επιστρέφεται με καταβολή

δόσεων και έναντι ενός επιτοκίου. Ωστόσο, εάν δεν χρησιμοποιηθεί δεν απενεργοποιείται αυτή η δυνατότητα αλλά παραμένει στο λογαριασμό.

Κύρια χαρακτηριστικά της υπερανάληψης είναι:

- Ενεργοποιείται μόνο σε τρεχούμενος λογαριασμούς.
- Το ύψος του διαθέσιμου ποσού για υπερανάληψη είναι από 500,00 ευρώ έως τρεις φορές τον μηνιαίο μισθό.
- Η διάρκεια αποπληρωμής είναι μικρότερη σε σύγκριση με τα προαναφερθέν δάνεια.
- Το επιτόκιο ενεργοποιείται για όλο το ποσό της υπερανάληψης και όχι για το ποσό που χρησιμοποιείται. (Τριανταφύλου, 2011)

2.2.2.3 Βοηθητικές Τραπεζικές Εργασίες

Οι τράπεζες εκτός από τις βασικές τραπεζικές εργασίες, εκτελούν κι άλλες εργασίες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως βοηθητικές.

Οι κυριότερες βοηθητικές εργασίες είναι:

- 1) Έκδοση Εγγυητικών Επιστολών
- 2) Έκδοση Πιστωτικών Επιστολών
- 3) Είσπραξη Αξιών για Λογαριασμό Τρίτων
- 4) Αγορά Χρεογράφων για λογαριασμό Τρίτων

Έκδοση Εγγυητικών Επιστολών

Πρόκειται για έγγραφο της τράπεζας που απευθύνεται σε τρίτους και με το οποίο η τράπεζα εγγυάται ότι θα πληρώσει μια υποχρέωση του πελάτη της (για τον οποίο δίνεται η εγγύηση), ή ότι θα πληρώσει ένα ποσό για τη μη εκτέλεση ενός έργου, μιας αγοραπωλησίας ή γενικά μιας συμφωνίας.

Στην εγγυητική επιστολή ορίζεται ρητά η ημερομηνία λήξης, όπου μετά την παρέλευση της παύει να ισχύει η υποχρέωση της τράπεζας. Κατά τη διάρκεια της εγγυητικής επιστολής δεν υπάρχει η δυνατότητα ανάκλησής της.

Χαρακτηριστικά της Εγγυητικής Επιστολής

I. Ύψος Ποσού Εγγυητικής Επιστολής.

Το ύψος του ποσού της εγγυητικής επιστολής εξαρτάται από:

- ✚ Τη συμφωνία μεταξύ του τρίτου και του πελάτη της τράπεζας
- ✚ Την φερεγγυότητα και πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη της τράπεζας και πιο συγκεκριμένα από τις ασφάλειες που ο πελάτης προσφέρει στην τράπεζα. Οι ασφάλειες μπορεί να είναι υπό τη μορφή κατάθεσης ίσου ποσού με της εγγυητικής επιστολής, ή δέσμευση άλλης κατάθεσης ή από την εγγραφή υποθήκης σε ακίνητο ή χορήγηση ενεχύρου πιστωτικών τίτλων.

II. Προμήθεια

Για τη χορήγηση της εγγυητικής επιστολής, η τράπεζα εισπράττει μια προμήθεια η οποία υπολογίζεται με ποσοστό επί της αξίας της εγγυητικής και λογίζεται ανά τρίμηνο. Το ποσοστό κυμαίνεται και εξαρτάται από τη διάρκεια της εγγυητικής, το ύψος του ποσού καθώς και από την φερεγγυότητα και πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

III. Που απευθύνεται η εγγυητική επιστολή

Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις κατάθεσης εγγυητικής επιστολής είναι:

- ✓ Προς το Δημόσιο ή στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου για τη συμμετοχή του πελάτη σε διαγωνισμούς προμηθειών ή εκτέλεσης έργων.

- ✓ Προς τις Τελωνειακές αρχές για την παραλαβή εμπορευμάτων χωρίς την καταβολή των αντιστοιχούντων δασμών
- ✓ Σε εξαγωγείς, οι οποίοι βρίσκονται σε χώρες του εξωτερικού για την εξόφληση εμπορευμάτων τα οποία εισάγονται με προθεσμιακό διακανονισμό (Γκούσκου, 1995, σ.10).

Έκδοση Πιστωτικών Επιστολών

Ως πιστωτική επιστολή ορίζεται η επιστολή, σύμφωνα με την οποία η τράπεζα που την εκδίδει, συνιστά τον κομιστή της σε υποκαταστήματα ή ανταποκριτές και τα εξουσιοδοτεί παράλληλα να καταβάλλουν στον κομιστή της επιστολή χρηματικά ποσά έως ενός ορισμένου ορίου, το οποίο αναφέρεται στην επιστολή.

Είσπραξη Αξιών για λογαριασμό τρίτων

Οι πελάτης της τράπεζας, που δεν διαθέτουν την κατάλληλη οργάνωση για τη διενέργεια είσπραξης τίτλων ή για την παρακολούθηση αυτών, παραδίδουν τους τίτλους στην τράπεζα για την είσπραξη για λογαριασμό τους.

Τέτοιοι τίτλοι είναι οι συναλλαγματικές, γραμμάτια εισπρακτέα, φορτωτικές τοκομερίδια, ομολογίες δανείων, κτλ.

Η τράπεζα αφού εισπράξει την αξία συντάσσει και αποστέλλει στον πελάτη της την εκκαθάριση, η οποία περιλαμβάνει: τα ποσά που εισπράχθηκαν, τυχόν έξοδα και προμήθειες και το καθαρό ποσό που καταχωρεί στο λογαριασμό του πελάτη.

Αγορά Χρεογράφων για Λογαριασμό τρίτων

Οι τράπεζες μπορούν να αναλάβουν την αγορά διάφορων χρεογράφων από το Χρηματιστήριο Αξιών για λογαριασμό του πελάτη της με προμήθεια.

Άλλες βοηθητικές τραπεζικές εργασίες που εκτελεί η τράπεζα είναι:

Φύλαξη Κινητών Πραγμάτων: Αναφέρονται για τη φύλαξη χρεογράφων και άλλων κινητών πραγμάτων, έναντι δικαιωμάτων (φυλάκτρων)

Ενοικίαση Τραπεζικών Θυρίδων: Οι τράπεζες ενοικιάζουν στους πελάτες τους τραπεζικές θυρίδες, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη φύλαξη αντικειμένων μεγάλης αξίας, έναντι καταβολής ενοικίου. Οι τράπεζες φυλάσσουν τα αντικείμενα με δική τους ευθύνη.

Ασφαλιστικά προϊόντα: Είναι μία νέα λειτουργία που διαθέτουν οι εμπορικές τράπεζες. Ωστόσο, τα ασφαλιστικά προϊόντα περιορίζονται αποκλειστικά στην απώλεια κάρτας αλλά και σε αποταμιευτικά προϊόντα, όπως είναι η ύπαρξη ταμιευτικού προγράμματος, στο οποίο καταβάλλονται τακτικά ποσό, με την προϋπόθεση της μη ανάληψης για κάποιο χρονικό διάστημα.

2.2.3 Λειτουργία Επενδυτικών Τραπεζών της Ελλάδος

Οι λειτουργίες που παρέχουν οι επενδυτικές τράπεζες αναφέρονται κυρίως στις κεφαλαιαγορές. Πιο συγκεκριμένα:

- Επιταχύνουν την αγορά και την πώληση ομολόγων, μετοχών και άλλων επενδύσεων
- Ενισχύουν τις εταιρείες κατά την αρχική δημόσια εγγραφή (IPO)
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σχετικά με τις συγχωνεύσεις εταιρειών

2.2.4 Λειτουργία Συνεταιριστικών Τραπεζών της Ελλάδος

Οι λειτουργίες των συνεταιριστικών τραπεζών αν και είναι παρόμοιες με τις λειτουργίες των εμπορικών τραπεζών, διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Αρχικά, οι λειτουργίες τους περιορίζονται αποκλειστικά στις καταθέσεις και στις πιστώσεις.

Η μεγάλη διαφορά είναι ότι το κεφάλαιο που διαθέτει για πιστώσεις, δεν εξαρτάται από το κεφάλαιο που δέχεται από τις καταθέσεις, αλλά από το μετοχικό κεφάλαιο, στο οποίο συμμετέχουν τοπικοί φορείς και επιχειρήσεις. Με λίγα λόγια, η

είσοδος ενός νέου μέλους στο μετοχικό κεφάλαιο, αυξάνει το ποσό που μπορεί να διαθέσει η συνεταιριστική τράπεζα προς δανεισμό.

Η δεύτερη μεγάλη διαφορά είναι στα επιτόκια, καθώς οι πιστώσεις που διαθέτει η συνεταιριστική τράπεζα αφορούν κυρίως στην προώθηση τοπικών προϊόντων. Για το λόγο αυτό, το επιτόκιο δανεισμού είναι σαφώς χαμηλότερο από το επιτόκιο δανεισμού των εμπορικών τραπεζών, με σκοπό την προσέλκυση περισσότερων δανειοληπτών.

Άλλη λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με σκοπό τη σύναψη συνεργασίας μεταξύ τους (Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος, 2019).

2.3 Συμβολή των τραπεζικών ιδρυμάτων στην οικονομία

Η ύπαρξη των τραπεζικών ιδρυμάτων έχει μεγάλη επιρροή στην οικονομία μιας χώρας. Η επιρροή γίνεται αισθητή μέσα από τις λειτουργίες των τραπεζικών ιδρυμάτων. Μέσα από τις λειτουργίες των τραπεζικών ιδρυμάτων επιτυγχάνονται τα εξής:

- 1) Μείωση κόστους συναλλαγών: όπως έχει αναφερθεί τα τραπεζικά ιδρύματα δέχονται τους πλεονάζοντες πόρους από καταθέτες έναντι επιτοκίου, τους οποίους έπειτα τους δανείζει σε άτομα ή επιχειρήσεις που χρήζουν χρηματοδότηση. Η μείωση κόστους συναλλαγών αποτελείται από δύο παράγοντες:
 - a) Φθίνον μέσο κόστος: Τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα ταχύτερης ανεύρεσης δυνητικού δανειολήπτη. Εκτός αυτού, η σύναψη σύμβασης δανείου απαιτεί ένα υψηλόλόστος από άποψη νομικής

φύσεως. Τα τραπεζικά ιδρύματα διαθέτουν νομικό τμήμα. Ως αποτέλεσμα των δύο προαναφερθέντων λόγων, είναι η μείωση του κόστους έρευνας δανειοληπτών και μείωση κόστους σύναψης συμβάσεως.

b) Υπηρεσίες ρευστότητας: Αυτός ο παράγοντας μπορεί να επεξηγηθεί με το εξής παράδειγμα: υποθέτουμε ότι το τραπεζικό σύστημα δεν υπάρχει και ο έχων τους πλεονάζοντες πόρους, βρίσκει δανειολήπτη και επιτυγχάνεται η συμφωνία. Σε περίπτωση έκτακτης οικονομικής ανάγκης, ο δανειστής θα είναι δύσκολο να εισπράξει όλο το ποσό τη στιγμή που τα χρειάζεται, με αποτέλεσμα να βρεθεί σε πολύ δύσκολη οικονομική θέση. Ωστόσο, με την ύπαρξη των τραπεζικών ιδρυμάτων, οι καταθέτες έχουν τη δυνατότητα όποια στιγμή θελήσουν να εισπράξουν το υπόλοιπο τους / τις καταθέσεις τους.

2) Μείωση κινδύνου: Αναφέρεται στη μείωση κινδύνου με επαρκούς ρευστότητας και επιστροφής από τις επενδύσεις. Επιτυγχάνεται μεδύοτρόπους(Νούλας, 2005, σ. 47 – 48):

a) Μετασηματισμό αξιών: Τα τραπεζικά ιδρύματα μετασηματίζουν τις αξίες αναλόγως με τις ανάγκες των καταναλωτών. Για παράδειγμα η ανάγκη του καταναλωτή για μεγαλύτερο επιτόκιο από τα αποταμιευτικά προγράμματα, ώθησε τα τραπεζικά ιδρύματα στην έκδοση προθεσμιακών καταθέσεων.

b) Διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου: Τα τραπεζικά ιδρύματα επενδύουν τα κεφάλαια τους σε διάφορες μορφές χρεογράφων για την αντιμετώπιση κινδύνων. Έτσι για παράδειγμα αν μία επένδυση δεν πάει καλά, να

καλύψει το χαμένο κεφάλαιο μία άλλη επένδυση η οποία πάει πάρα πολύ καλά.

3) Καταπολέμηση Ασύμμετρης πληροφόρησης: Πρόκειται για τη διαφοροποίηση του όγκου πληροφοριών που διαθέτουν τα συμβαλλόμενα μέρη σε μία χρηματοπιστωτική συναλλαγή. Αναλύεται σε δύο παράγοντες:

a) Δυσμενούς επιλογής: Αναφέρεται στην “πριν την ολοκλήρωση της συναλλαγής” περίοδο. Η συλλογή της πληροφόρησης πριν την ολοκλήρωση της συναλλαγής είναι ιδιαίτερη σημαντική, διότι μέσω αυτής της πληροφόρησης ελέγχεται η φερεγγυότητα του δανειολήπτη. Τα τραπεζικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν αυτό τον παράγοντα με τους εξής τρόπους:

- i) Έλεγχο φερεγγυότητας μέσω του συστήματος Τειρεσίας
- ii) Προσκόμιση δικαιολογητικών όπως είναι το εκκαθαριστικό από τη Δ.Ο.Υ. και η απόδειξη μισθοδοσίας

b) Ηθικού κινδύνου: Αναφέρεται στη μετά “την ολοκλήρωση της συναλλαγής” περίοδο. Εφόσον γίνει η σωστή επιλογή του δανειολήπτη από άποψη φερεγγυότητας, κατόπιν πρέπει να εξεταστεί αν ο δανειολήπτης διαθέτει τα χαρακτηριστικά που ο δανειστής επιθυμεί. Για παράδειγμα, έστω ότι ο δανειολήπτης είχε αρχικό σκοπό την έναρξη μίας επιχείρησης με πρόβλεψη ότι θα έχει κέρδη που θα μπορούν να ανταποκριθούν στις μελλοντικές καταβολές για αποπληρωμή του δανείου. Αντ’ αυτού, χρησιμοποιεί το δάνειο για κατασκευή κατοικίας με συνέπεια να μην μπορεί να ανταποκριθεί στις μελλοντικές δόσεις. Οι τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού είναι:

- i) Η συγχρηματοδότηση, δηλαδή το τραπεζικό ίδρυμα για τη χορήγηση του δανείου απαιτεί από τον δανειολήπτη να χρηματοδοτήσει και αυτός ένα μέρος της επένδυσης
- ii) Σταδιακή χρηματοδότηση, το τραπεζικό σύστημα ασκεί σταδιακή χρηματοδότηση σε ορισμένες φάσεις της επένδυσης
- iii) Άμεσες πιστώσεις, το τραπεζικό σύστημα πιστώνει άμεσα το τρίτο συμβαλλόμενο μέρος, χωρίς να δίνει τη πίστωση στον δανειολήπτη.

Όλα τα προαναφερθέντα συμβάλλουν στη συστημική σταθερότητα του οικονομικού συστήματος(Νούλας , 2005, σ. 47 – 48).

2.4 Δημιουργία πολλαπλών καταθέσεων

Όπως αναφέραμε παραπάνω, η Κεντρική Τράπεζα είναι η μοναδική τράπεζα που έχει το εκδοτικό δικαίωμα. Ωστόσο, οι εμπορικές τράπεζες έχουν ένα εργαλείο με το οποίο δημιουργούν λογιστικό χρήμα το οποίο διαχέεται στην οικονομία. Το εργαλείο αυτό ονομάζεται «δημιουργία πολλαπλών καταθέσεων. Για να γίνει σωστή κατανόηση του εργαλείου, θα πρέπει να δοθεί με τη μορφή παραδείγματος.

Ας υποθέσουμε λοιπόν, ότι η Κεντρική Τράπεζα εκδίδει χρήμα , το οποίο σκοπεύει να το διοχετεύσει στην οικονομία. Έστω ότι διοχετεύεται και καταλήγει σε ένα μόνο άτομο. Για να γίνει πιο κατανοητό το παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι το ποσό είναι 10.000,00 ευρώ. Ο παραλήπτης του ποσού, το αποταμιεύει στην Τράπεζα Χ.Έτσι ο ισολογισμός της Τράπεζας Χ, θα εμφανίζεται ως εξής:

Έτσι, οι λογιστικές εγγραφές εμφανίζονται ως εξής:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ Χ

Ενεργητικό	Παθητικό
Ρευστά Διαθέσιμα 10.000,00	Καταθέσεις 10.000,00

Η Τράπεζα Χ είναι υποχρεωμένη να διατηρήσει το 10% των ρευστών διαθεσίμων και το υπόλοιπο να το διαχειριστεί όπως επιθυμεί. Η Τράπεζα Χ αποφασίζει το υπόλοιπο 90% να το χορηγήσει σε κάποιο πρόσωπο ως δάνειο. Το πρόσωπο αυτό όμως αποφασίζει να το αποταμιεύσει στην Τράπεζα Ψ.

$$10\% * 10.000,00 = 1.000,00$$

$$90\% * 10.000,00 = 9.000,00$$

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ Χ

Ενεργητικό	Παθητικό
Ρευστά Διαθέσιμα 1.000,00	Καταθέσεις 10.000,00
Δάνεια 9.000,00	

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ Ψ

Ενεργητικό	Παθητικό
Ρευστά Διαθέσιμα 9.000,00	Καταθέσεις 9.000,00

Και αυτό μπορεί να συνεχιστεί. Για να δούμε όμως πως δημιουργείται το πολλαπλάσιο των καταθέσεων. Οι καταθέσεις και των δύο τραπεζών αγγίζουν τα 19.000,00 ευρώ. Αξιοσημείωτο είναι, ότι το χρήμα που «κόπηκε» ήταν 10.000,00

ευρώ. Η λειτουργία των τραπεζών σε συνεργασία με το καταναλωτικό κοινό δημιούργησε 9.000,00 ευρώ λογιστικό χρήμα (Wijewardena 2016) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Μη Εξυπηρετούμενα - Κόκκινα Δάνεια

3. Κόκκινα Δάνεια

3.1 Η Διεθνής Κρίση του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος και οι Συνέπειες της στην Περίπτωση του Ελληνικού Κράτους

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση η οποία συνέβη το 2007, είχε ως αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, απέκτησε στην πορεία διεθνή χαρακτήρα, με συνέπεια να επηρεαστούν πληθώρα χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων πολλών χωρών μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν ώστε να αμβλυνθούν οι πιστωτικοί και επιτοκιακοί κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να μετατραπούν τα στάσιμα κεφάλαια σε τίτλους εμπορεύσιμους και να μετακινηθούν οι σύνθετοι επενδυτικοί τίτλοι στις καταστάσεις των ειδικών οντοτήτων, είχαν σαν αποτέλεσμα να υπάρξει μία διαδικασία αντιδράσεων αλυσιδωτής φύσεως όχι μόνο στον τραπεζικό και κτηματομεσιτικό τομέα στην Αμερική, αλλά και στην Ευρώπη (Καραμούζης, 2009).

Ένα από τα βασικότερα γνωρίσματα της συγκεκριμένη κατάστασης ήταν ο μεγάλος κίνδυνος να καταρρεύσουν οι τράπεζες, εξαιτίας της διακίνησης φημών, να πωληθούν με απεχθείς όρους, αλλά και να ασκηθεί ισχυρή νομισματική πολιτική από της Κεντρικές Τράπεζες, ώστε να διασωθεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σημαντικό πρόβλημα δημιουργήθηκε με τα «τοξικά ομόλογα».

Από τις πρώτες χώρες που ένιωσαν τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης ήταν η Ισλανδία λόγω του γεγονότος ότι οι τράπεζες της ήταν εκτεθειμένες σε πολύ μεγάλο βαθμό στα τοξικά ομόλογα που προαναφέραμε. Επίσης η Βρετανία παρά το γεγονός ότι διέθετε σημαντικά αποθέματα σε χρήμα, ακολουθώντας το αμερικανικό παράδειγμα, πλήγηκε και αυτή από την κρίση σημαντικά. Δύο χρόνια μετά το ξέσπασμα της κρίσης, το 2009 ένας σημαντικός αριθμός τραπεζών είχε κρατικοποιηθεί, ενώ αρκετές είχαν προχωρήσει στη διαδικασία της συγχώνευσης.

Επίσης από την κρίση δεν έμεινε ανεπηρέαστη και η Γαλλία, η οποία ήταν επίσης εκτεθειμένη στα τοξικά ομόλογα, ενώ σημαντικές αλλαγές και αναδιαμορφώσεις παρατηρήθηκαν στην Ολλανδία, το Βέλγιο, την Ιταλία και το Λουξεμβούργο. Στην περίπτωση της Ελλάδας την ίδια περίοδο τα ελληνικά τραπεζικά συστήματα δήλωναν μέσω των διοικήσεων τους ότι δεν είχαν επενδύσει

σημαντικά στα CDO'S, ωστόσο προχώρησαν στην μετακύληση των υψηλών διαπραγματευτικών επιτοκίων τους σε προϊόντα παραδοσιακής μορφής. Σε σχετική συνέντευξη στην οποία είχε προβεί ο τότε διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γ. Προβόπουλος, αναφέρθηκε στη συντηρητική διάθεση των ελληνικών τραπεζικών συστημάτων, ωστόσο ήταν έτοιμος να απευθυνθεί στη δικαιοσύνη, εάν συνεχίζονταν η παραφιλολογία όσον αφορά τον κίνδυνο απώλειας των καταθέσεων των Ελλήνων πολιτών. Την ίδια περίοδο σε ευρωπαϊκές χώρες παρατηρήθηκε μία αυξανόμενη ζήτηση για την αγορά χρηματοκιβωτίων και την μετατροπή των χρηματικών αποθεμάτων σε χρυσό.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία είχαν αναπτυχθεί στον τομέα των ακινήτων και στον ασφαλιστικό τομέα, αντιμετώπισαν πληθώρα προβλημάτων. Όσον αφορά την ελληνική οικονομία, οι συνέπειες της κρίσης διαφάνηκαν με την μεγάλη άνοδο που παρατηρήθηκε στα επιτόκια των δανείων και την συντηρητική δράση που επέδειξε το χρηματοπιστωτικό σύστημα, απέναντι στους δανειολήπτες, όπως επίσης και σε επιχειρήσεις μικρομεσαίας εμβέλειας, ακόμη και όσον αφορά την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών (European Commission, 2009).

Η Ελλάδα παρά τις διαβεβαιώσεις των υπευθύνων δεν άργησε να βρεθεί στο μάτι του κυκλώνα της διεθνούς κρίσης. Το μεγάλο ποσοστό δημοσίου χρέους της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με το εξίσου υπέρογκο δημοσιονομικό έλλειμμα που είχε το 2009, οδήγησαν σε μία σειρά αλυσιδωτών υποβαθμίσεων από τους οίκους αξιολόγησης σε σημείο που να κλονισθεί ακόμη και η ίδια η Ευρωζώνη. Η Ελλάδα στην προσπάθεια της να αντιμετωπίσει την αδιέξοδη κατάσταση στον οικονομικό τομέα, οδηγείται σε μία σειρά συμφωνιών οικονομικής στήριξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ώστε να διαχειριστεί την κατάσταση και να ανακάμψει. Από το 2010 και έπειτα το σύνολο της χώρας διέρχεται σε μία κατάσταση ιδιαίτερα επώδυνη, έχοντας καθεστώς επιτήρησης

Όσον αφορά τις ειδικότερες συνέπειες που βίωσε το Τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας από την οικονομική κρίση πρέπει να αναφερθούν τα σημαντικά προβλήματα ρευστότητας που ανέκυψαν στις ελληνικές τράπεζες, ότι μειώθηκε σημαντικά η νέα χρηματοδότηση όσον αφορά την ελληνική οικονομία, παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση ως προς την μη δυνατότητα εξυπηρέτησης των

υπάρχοντων δανείων (NPLS – NonPerformingLoans), αλλά και δεσμεύθηκε ένα σημαντικό τμήμα από τα κεφάλαια που υπήρχαν στις ελληνικές τράπεζες, ώστε αυτές να είναι σε θέση να καλύψουν τα μη εξυπηρετούμενα (Κόκκινα) δάνεια.

Ως προς την κύρια αιτία για το γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες παρουσίασαν μειωμένη ρευστότητα, αυτή στηριζόταν στις ζημιές που προέκυψαν από την εφαρμογή του PrivateSectorInvolvement (PSI), η οποία αφορούσε με λίγα λόγια την προσπάθεια να αναδιαρθρωθεί το κρατικό χρέος μέσω κουρέματος που θα γινόταν στα ελληνικά ομόλογα. Επίσης πρέπει να τονιστεί ότι σημαντικά προς την προαναφερόμενη κατάσταση συνέβαλε και ο περιορισμός της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας και των χρηματοπιστωτικών της ιδρυμάτων, αλλά και των ομολόγων που διέθετε. Ενώ δεν μπορεί να παραληφθεί ως αιτία συμβολής στην παραπάνω κατάσταση και το γεγονός ότι η χώρα απώλεσε την δυνατότητα πρόσβασης στις διεθνείς αγορές .

Η κατάσταση της αβεβαιότητας η οποία πολύ συχνά κλιμακωνόταν, προκαλούσε πολύ μεγάλη εκροή των καταθέσεων των Ελλήνων πολιτών, η οποία έγινε ιδιαίτερα έντονη κατά τους πρώτους 6 μήνες του 2015. Συνέπεια της παραπάνω κατάστασης ήταν στην προσπάθεια του το Ελληνικό Κράτος να αναχαιτίσει τον κίνδυνο των εκροών να προβεί στο τέλος του Ιουνίου σε τραπεζική αργία. Επίσης νομοθέτησε σειρά περιορισμών όσον αφορά τα ποσά των αναλήψεων από τους καταδεκτικούς λογαριασμούς, καθώς και όσον αφορά τα ποσά χρηματικών κεφαλαίων τα οποία μπορούσαν αν μεταφερθούν στο εξωτερικό (Τράπεζα της Ελλάδος, 2016).

Η παραπάνω ενέργεια έπληξε ακόμη περισσότερο το ήδη καταπονημένο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και την ελληνική κοινωνία γενικότερα, με συνέπεια να προς εκτόνωση της κρίσης να πραγματοποιηθεί Δημοψήφισμα στις 5 Ιουλίου 2015 για το αν έπρεπε η χώρα να αποδεχθεί το σχέδιο των Θεσμών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) το οποίο είχε προταθεί την 25^η Ιουνίου 2015. Το αποτέλεσμα συγκέντρωσε απόρριψη του σχεδίου σε ποσοστό 61,3% και αφορμή ώστε αυτό να λάβει χώρα, ήταν η ασυμφωνία ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και τους θεσμούς όσον αφορά τα μέτρα που έπρεπε να παρθούν.

Τελικά παρά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος την 12^η Ιουλίου 2015 επήλθε συμφωνία , η τραπεζική αργία σχεδόν καταργήθηκε λίγες μέρες αργότερα, την 20^η Ιουλίου ενώ προοδευτικά περιορίστηκαν και οι περιορισμοί όσον αφορά την διακίνηση των κεφαλαίων με σκοπό να αποκατασταθεί σταδιακά η εμπιστοσύνη προς την ελληνική οικονομία.

Ωστόσο εξακολουθούσε να υπάρχει μεγάλη κινητικότητα ως προς της διαπραγματεύσεις, ως προς το ποσοστό εκροής των κεφαλαίων και την αυξανόμενη τάξη των κόκκινων δανείων. Όλα τα προαναφερόμενα είχαν σαν συνέπεια να υπάρξει εκ νέου ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού συστήματος της Ελλάδας παρά το γεγονός ότι είχε γίνει ένα χρόνο νωρίτερα (Ζαχαριάδης, 2016).

3.2 Ορισμός «Κόκκινων Δανείων»

Η χορήγηση δανείων ενέχει κινδύνους, διότι η τράπεζα δεν είναι ποτέ σίγουρη ότι ο δανειολήπτης θα αποπληρώσει το δάνειο εντός προθεσμίας. Με την παύση της πληρωμής του δανείου ή έστω του τόκου και αφού περάσει ορισμένο χρονικό διάστημα (και πιο συγκεκριμένα 90 ημέρες), η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να κατατάξει το δάνειο ως «Μη Εξυπηρετούμενο Δάνειο» ή αλλιώς M.E.A. (στην αγγλική ορολογία NonPerformingLoan ή αλλιώς N.P.L.) ή κοινώς «κόκκινο δάνειο».

Σύμφωνα με την European Banking Coordination “Vienna” Initiative (2012), έχει δημιουργηθεί ένα πολύ υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων σε διάφορες χώρες της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης . Η πολύ μεγάλη αύξηση των πιστώσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου 2003-08 οδήγησε σε μια μη βιώσιμη άνθηση που έληξε απότομα με την παγκόσμια οικονομική κρίση. Η βαθιά ύφεση που ακολούθησε, έφερε πολλά από τα συσσωρευμένα υποκείμενα προβλήματα στο προσκήνιο, όπως η χαμηλή ποιότητα ορισμένων δανείων στα βιβλία των τραπεζών, που εκτιμώνται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% στην εν λόγω περιοχή.

Οι Jakubík and Reininger (2013) χρησιμοποίησαν ένα μακροοικονομικό μοντέλο για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια για τις χώρες της Νοτιοανατολικής, Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η ανάλυσή τους επιβεβαιώνει ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι η βασική κινητήρια δύναμη που συσχετίζεται αρνητικά με το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Αυτή η αντίστροφη σχέση υποδεικνύεται επίσης από τα χρηματιστηριακά δείκτη ως κύριο δείκτη για τις οικονομικές εξελίξεις. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να εξηγήσουν την μεταβολή του ύψους των κόκκινων δανείων της περιοχής, όπως η παρελθούσα πιστωτική άνθηση. Αυτή η μελέτη επιβεβαιώνει και ποσοτικοποιεί επιπλέον τους κινδύνους της υπερβολικής αύξησης των πιστώσεων, καθώς και των δανείων σε ξένο συνάλλαγμα.

Η Skarica (2014) μελέτησε τις αλλαγές μεταβολές στο επίπεδο των κόκκινων δανείων σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές αναδυόμενες αγορές τα τελευταία χρόνια. Οι χώρες που αναλύθηκαν ήταν η Βουλγαρία, η Κροατία, η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Ρουμανία και η Σλοβακία.

Τα αποτελέσματα της οικονομετρικής ανάλυσης της έδειξαν ότι η κύρια αιτία των υψηλών επιπέδων των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι η οικονομική επιβράδυνση, η οποία προκύπτει από στατιστικά σημαντικούς και οικονομικά μεγάλους συντελεστές στο ΑΕΠ, την ανεργία και τον πληθωρισμό. Εκτιμάται, ότι εκτός από την οικονομική ανάπτυξη, την λύση στο πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα δώσει μια προληπτική και συνεργατική προσέγγιση των πιστωτών, των οφειλετών και του ρυθμιστικού συστήματος.

Οι Makri, et. al. (2014) διερεύνησαν τους παράγοντες που επηρεάζουν το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζικών συστημάτων σε 14

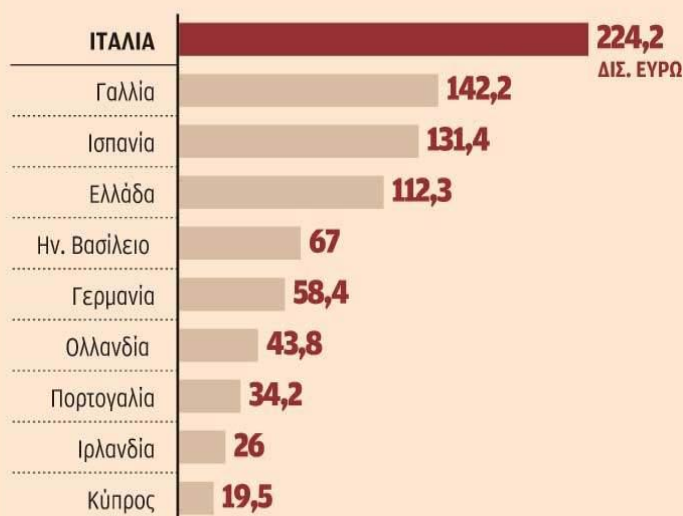
χώρες της Ευρωζώνης για την περίοδο 2000-2008, λίγο πριν από την έναρξη της ύφεσης. Κοιτάζοντας τόσο μακρο- μεταβλητές (π.χ. ετήσιος ρυθμός αύξηση ΑΕΠ, το δημόσιο χρέος ω ποσοστό του ΑΕΠ, ανεργία) όσο και μικρο-μεταβλητές (π.χ. δείκτης δανείων προς καταθέσεις, απόδοση ενεργητικού, απόδοση των ιδίων κεφαλαίων), εξέτασαν τους παράγοντες που διαμορφώνουν το ποσοστό των κόκκινων δανείων σε συνολικό επίπεδο.

Παρατηρήθηκαν ισχυρές συσχετίσεις μεταξύ των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των διαφόρων μακροοικονομικών παραγόντων (δημόσιο χρέος, ανεργία, ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ) και ειδικά τραπεζικών (δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων του προηγούμενου έτους και απόδοση των ιδίων κεφαλαίων) παραγόντων.

Συνοψίζεται ότι το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελεί ένα μείζον πρόβλημα για πολλές οικονομίες και κοινωνίες παγκοσμίως. Το ύψος αυτό που παρατηρείται στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μπορεί να εξηγηθεί τόσο από ευρύτερους μακροοικονομικούς παράγοντες, όπως το ΑΕΠ, τα επιτόκια και η ανεργία όσο και πιο συγκεκριμένους παράγοντες που σχετίζονται με τα πιστωτικά ιδρύματα.

Τα παραπάνω συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν για την περίπτωση της Ελλάδας, αν και οι περισσότερες έρευνες εστιάζουν στις μακροοικονομικές συνθήκες ως τον κύριο παράγοντα διόγκωσης του ύψους των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια

ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Bloomberg

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εφημερίδα «Η Καθημερινή»

Πίνακας 3-0 Κόκκινα Δάνεια σε χώρες της Ευρώπης

Χώρες	Δάνεια /ΑΕΠ 2017 %	NPLs/ΑΕΠ 2017%
Εσθονία	76,1	1,2
Φιλανδία	91,8	1,9
Γερμανία	81,4	1,9
Λιθουανία	44,6	2,2
Βέλγιο	79,3	5,0
Λετονία	48	5,4
Ολλανδία	141	6,1
Γαλλία	99,8	6,3
Αυστρία	93,5	7,2
Λουξεμβούργο	266,9	7,2
Σλοβενία	47,5	8,5
Μάλτα	121,3	10
Ισπανία	103,7	11,3
Ιρλανδία	55,4	13,2
Ιταλία	88,2	16,6
Πορτογαλία	99,9	23,4
Ελλάδα	99,1	61,5
Κύπρος	235,6	126,9

Πίνακας 4-0

Ορφανάκης & Παπαντωνίου (2018).

3.3 Οικονομική Κρίση και Κόκκινα Δάνεια

Την τελευταία δεκαετία η οικονομική κρίση στην Ελλάδα έχει οδηγήσει ένα μεγάλο μέρος δανειοληπτών να μην μπορούν να είναι τυπικοί απέναντι στις δανειακές τους οφειλές στις τράπεζες. Οι αιτίες ωστόσο ανά περίπτωση δανειολήπτη ποικίλουν. Προσπαθώντας να κατηγοριοποιήσουμε αυτές τις αιτίες σύμφωνα με την συχνότητα εμφάνισης στην περίπτωση της Ελλάδας πρέπει να αναφερθούν τα εξής τους (International, Monetary Fund, 2011) :

- Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) υποχώρησε με αποτέλεσμα να υπάρξουν αρνητικές συνέπειες στα εισοδήματα των Ελλήνων και να μειωθεί η δυνατότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις.
- Λόγω της οικονομικής κρίσης και κατ' επέκταση της ύφεσής που προκάλεσε απογειώθηκε η αξία των περιουσιακών στοιχείων των δανειοληπτών. Αυτό με τη σειρά του είχε σαν συνέπεια να μην ανανεωθούν ή αναχρηματοδοτηθούν υφιστάμενα δάνεια, επειδή οι τράπεζες φοβόντουσαν για την κίνδυνο της ζημίας.
- Δίπλα στα παραπάνω πρέπει να αναφερθεί και ως προϋπάρχουσα αιτία της οικονομικής ύφεσης που επέφερε η οικονομική κρίση, το γεγονός ότι πριν από την τελευταία, οι τράπεζες είχαν χορηγήσει δάνεια σε δανειολήπτες, οι οποίοι δεν ήταν φερέγγυοι. Αυτή η κατηγορία των δανειοληπτών αποτέλεσε και τα πρώτα άτομα τα οποία δυσκολεύτηκαν να αποπληρώσουν τα δάνεια που είχαν λάβει.
- Η άνοδος της ανεργία αποτέλεσε μία ακόμη αιτία ανόδου των κόκκινων δανείων στην περίπτωση της Ελλάδας. Τα εισοδήματα των νοικοκυριών

μειώθηκαν και μαζί περιορίστηκε και η ικανότητα τους να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Παράλληλα εξαιτίας της μείωσης της αγοραστικής δυνατότητας των Ελλήνων, μειώθηκε και η ζήτηση σε αγαθά και υπηρεσίες και κατά συνέπεια και οι πωλήσεις επιχειρήσεων κατάσταση, η οποία είχε αντίκτυπο στο να εξυπηρετηθούν τα υπάρχοντα επιχειρηματικά δάνεια.

Στην περίπτωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος δίπλα στους παραπάνω λόγους πρέπει επίσης να αναφερθούν το spread επιτοκίου, η διαφορά δηλαδή ανάμεσα στο μέσο δανειακό επιτόκιο και στο μέσο επιτόκιο των καταθέσεων. Επίσης πρέπει να αναφερθεί η σχέση ανάμεσα στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και το μέγεθός του κάθε τραπεζικού ιδρύματος ή τους οικονομικούς του δείκτες, όπως επίσης και η ικανότητα των εκάστοτε διοικήσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

3.4Η Επιρροή των Κόκκινων Δανείων στο Τραπεζικό Σύστημα και στο Σύνολο της Οικονομίας

Τα κόκκινα δάνεια είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο για τις τράπεζες, καθώς συχνά οι δανειολήπτες έρχονται σε δύσκολη οικονομική θέση (ανεργία, δυσμενές οικονομικές αλλαγές, κτλ.). Επίσης το κόκκινα δάνεια σε πολλές περιπτώσεις είναι αποτέλεσμα της λανθασμένης κρίσης της εκάστοτε τράπεζας, όσον αφορά την σωστή αξιολόγηση του δανειολήπτη ως προς την φερεγγυότητα τους και την δυνατότητα του να το αποπληρώσει.

Η διατήρηση των «κόκκινων δανείων» σε χαμηλό επίπεδο, εξασφαλίζει την επιτυχημένη λειτουργία της τράπεζας, καθώς η κερδοφορία της τράπεζας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χορήγηση και την ορθή εξυπηρέτηση των δανείων. Όταν το

επίπεδο της αξίας των «κόκκινων δανείων» υπερβεί το όριο, η κερδοφορία της τράπεζας αρχίζει να μειώνεται.

Οι τράπεζες τείνουν να «βάζουν» στην άκρη χρηματικά διαθέσιμα για την αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη μείωση των εισροών της τράπεζας (καθώς με τη μη είσπραξη των «κόκκινων δανείων»), επηρεάζει αρνητικά τα χρηματικά διαθέσιμα που έχει προς χορήγηση δανείων. Η μη χορήγηση νέων δανείων επηρεάζει αρνητικά την κερδοφορία (Wetson&Brighman, 1986).

Υπάρχει και μία άλλη σημαντική επιρροή των κόκκινων δανείων στις τράπεζες. Τα δάνεια που χορήγει η τράπεζα εμφανίζονται στον ισολογισμό της, και πιο συγκεκριμένα στο ενεργητικό της τράπεζας. Εκτός από τα δάνεια, στον ισολογισμό της τράπεζας εμφανίζονται και οι καταθέσεις που έχει η τράπεζα από αποταμιευτές. Ουσιαστικά τα δάνεια είναι οι εισπρακτέες απαιτήσεις και οι καταθέσεις οι υποχρεώσεις της τράπεζας προς τρίτους. Όταν τα δάνεια χαρακτηρίζονται ως κόκκινα μειώνει την εικόνα της τράπεζας ως προς τη διαθέσιμη ρευστότητα που έχει η τράπεζα για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που έχει προς τους αποταμιευτές.

Η επιρροή των κόκκινων δανείων δεν επηρεάζει αρνητικά μόνο το τομέα του εμπορικού τραπεζικού συστήματος. Επηρεάζει σε ένα μεγάλο βαθμό και την πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος. Από τη μείωση της χορήγησης δανείων, ακολουθούν κι άλλες συνέπειες. Χωρίς τη χορήγηση των δανείων για επενδύσεις, επηρεάζεται και ο δείκτης της απασχόλησης, καθώς δεν δημιουργούνται θέσεις εργασίας. Αν αυτό συμβεί σε μεγάλη κλίμακα και από πολλές τράπεζες, τότε επηρεάζεται και η οικονομία μιας χώρας στο σύνολο.

Όπως αναφέρει το 341^ο άρθρο του Αστικού Κώδικα παρ. 1 « Αν για την εκπλήρωση της παροχής συμφωνηθεί ορισμένη ημέρα, ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος με μόνη την παρέλευση της μέρα αυτής»(Κατράς, 2009). Εάν λοιπόν λάβουμε υπόψη ότι στις συμβάσεις που αφορούν πιστώσεις, ο χρόνος εξυπηρέτησης τους θεωρείται ότι είναι ακριβής, αυτό έχει σαν συνέπεια ότι ακόμη και η καθυστέρηση μίας ημέρας από αυτή που έχει οριστεί να γίνεται η καταβολή της δόσης, θεωρείται ως οφειλή.

Για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως κόκκινα δάνεια, μη εξυπηρετούμενα δηλαδή, ορίζονται όσων η υπερημερία ξεπερνά τις 90 ημέρες. Ουσιαστικά η έως και τρίμηνη κατάθεση καταβολής δόσης δανείου θεωρείται ως απλή καθυστέρηση. Όσων δανείων όμως οι οφειλές έχουν ξεπεράσει τον χρονικό ορίζοντα των 90 ημερών θεωρούνται ως οριστικές και άρα τα δάνεια αυτά ως μη εξυπηρετούμενα. Όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα όσον αφορά τον δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων (International Monetary Fund, 2011).

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στατιστικά δεδομένα όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην περίπτωση της Ελλάδας, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών(51%) αφορούν δάνεια καταναλωτικού περιεχομένου, ενώ στη δεύτερη θέση έρχονται τα επιχειρηματικά δάνεια (40%) και ακολουθούν τα στεγαστικά (36%) (Αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σύμφωνα με την ΤτΕ, 2015).

Όσον αφορά τα επαγγελματικά δάνεια το μεγαλύτερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, αφορά όσα έχουν χορηγηθεί σε ελεύθερους επαγγελματίες ως προς τις επιχειρήσεις ατομικής φύσεως και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις σε ποσοστό 63% , όπως επίσης και τα δάνεια που μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε ποσοστό 54%. Επίσης υπήρξαν και πολύ μεγάλα δάνεια τα οποία

προκάλεσαν σημαντικά προβλήματα στην ελληνική οικονομία όπως ήταν η περίπτωση των σούπερ μάρκετ Μαρινόπουλος.

Όσον αφορά το κλαδικό προφίλ των κόκκινων δανείων ως προς τον επιχειρηματικό τομέα, ο τομέας της ενέργειας, τη ναυτιλίας και της υγείας φαίνεται ότι μοιάζει πιο υγιής σε σχέση με τους υπολοίπους. Αναλυτικότερα ο τομέας των πετρελαιοειδών εμφανίζει μόνο 3,5% μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ο τομέας της ναυτιλίας 29% και ο τομέας της υγείας 33%.

Αντιθέτως τα πιο υψηλά ποσοστά όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα παρουσιάζουν δυο υποκατηγορίες του κλάδου της μεταποίησης. Πιο συγκεκριμένα η κλωστοϋφαντουργία παρουσιάζει σημαντικό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων της τάξεως του 71% , η χαρτοβιομηχανία , η βιομηχανία ξύλου και η επίπλων ποσοστό 61% , ο αγροτικός τομέας 54% , ο κατασκευαστικός 49% και μεταποιητικός 48%.

Όπως αναφέρει έκθεση της νομισματικής πολιτικής 2015-2016 την οποία έχει δημοσιεύσει η Τράπεζα της Ελλάδος το πιο μεγάλο πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, είναι ότι συγκεντρώνει υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια (Τράπεζα της Ελλάδος, 2015-2016).

Τον Δεκέμβριο του 2015 το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων άγγιξε το 44,2% , ενώ τον ίδιο μήνα το 2014 ήταν στο 40%. Αντίστοιχα τον Μάρτιο του 2016 έφτασε στο 45%. Αναλυτικότερα τον 1^ο τρίμηνο του 2016 ο συνολικός δείκτης των κόκκινων δανείων όσον αφορά τα καταναλωτικά έφτανε το 55,2 % και τα επιχειρηματικά το 44,6% και τα στεγαστικά το 42% (Τράπεζα της Ελλάδος, 2015-2016).

3.5 Εξυπηρετούμενα & Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια και η Πολιτική Ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων

Κανένα δάνειο δεν καθίσταται προβληματικό από την μία στιγμή στην άλλη. Αντιθέτως σχεδόν πάντα υπάρχουν κάποιες ενδείξεις τις οποίες η κάθε τράπεζα μπορεί να αντιληφθεί εάν σε περιοδική ή συστηματική βάση παρακολουθεί το σύνολο των οφειλετών της. Ακόμη και αν ένα επισφαλές δάνειο προκάλεσε σε μία τράπεζα ζημία, το μέγεθος της τελευταίας πάλι σχετίζεται από την δυνατότητα του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να αξιολογήσει και να αντιληφθεί εγκαίρως και να ενεργήσει αναλόγως ώστε να εξασφαλίσει τα χρήματα των καταθετών του (Louzisetal. 2012).

Σε αυτό ακριβώς το σημείο προκύπτει η κατηγοριοποίηση των δανείων σε εξυπηρετούμενα (performingLoans) και μη εξυπηρετούμενα (non- performingloans) Με τον όρο εξυπηρετούμενα δάνεια ορίζονται εκείνα τα οποία αποπληρώνονται ακολουθώντας τους τραπεζικούς όρους. Ως μη εξυπηρετούμενα δάνεια ορίζονται αυτά που δεν αποπληρώνονται σύμφωνα με τους τραπεζικούς όρους που έχουν συμφωνηθεί κατά την υπογραφή της αρχικής σύμβασής. Επίσης ως προβληματικό ορίζεται εκείνο το δάνειο το οποίο είτε παρουσιάζει, είτε δύναται να παρουσιάσει προβλήματα όσον αφορά τον ομαλό τρόπο αποπληρωμής του, το οποίο μπορεί να ανήκει στην κατηγορία είτε των εξυπηρετούμενων, είτε των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ένας ακόμη παράγοντας από τον οποίο εξαρτάται η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, είναι κατά πόσο το εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορεί να διαγνώσει έγκαιρα εκείνα τα συμπτώματα, τα οποία σχετίζονται, με την ύπαρξη οικονομικών προβλημάτων στον πιστούχο είτε είναι άτομο, είτε είναι επιχείρηση. Μέσω της έγκυρης και της έγκαιρης διάγνωσης, η κάθε τράπεζα μπορεί να προβεί σε μία εκ νέου συμφωνία με τον πιστούχο, ώστε να ληφθούν τα

απαραίτητα μέτρα που θα επιτρέψουν την συνέχισή αποπληρωμής του δανείου του. Τα πιο συνήθη μέτρα στα οποία προβαίνουν οι τράπεζες αφορούν την αναδιάρθρωση ή την ρύθμιση των δανείων(Τράπεζα της Ελλάδος, 2014).

Κάθε τράπεζα προκειμένου να ανιχνεύσει τα δάνεια τα οποία ανήκουν στην κατηγορία των προβληματικών περιπτώσεων, έχει ορίσει και ακολουθεί μία σειρά διαδικασιών, οι οποίες σχετίζονται με την έγκαιρη παρακολούθηση τους. Μέσω αυτών των διαδικασιών η κάθε τράπεζα θα αναλύσει σε επάρκεια και βάθος τα στοιχεία τους κάθε πιστούχου, όπως και παρακολουθεί συνεχώς τις πιθανές καθυστερήσεις που υπάρχουν και την διάρκεια αυτών των καθυστερήσεων. Από τη διάρκεια των καθυστερήσεων μπορεί να ορίσει συγκεκριμένες διαδικασίες που θα ακολουθήσει ανά περίπτωση. Επίσης καθορίζει κάποιες διαδικασίες, οι οποίες σχετίζονται με τον προσδιορισμό του ποσού του οικονομικού ανοίγματος που έχει ο κάθε πιστούχος και ορίζονται με σαφήνεια τα γνωρίσματα ενός κανονιού δανείου. Η τράπεζα επίσης ακολουθεί μία συγκεκριμένη και πλήρως προδιαγεγραμμένη στρατηγική ως προς τον τρόπο και την διαδικασία χορήγησης δανείων, ενώ διατηρεί συνεχή επικοινωνία με τον εκάστοτε δανειολήπτη, εξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα την σχέση συνεργασίας τους ενώ λαμβάνει υπόψη της τις τάσεις της αγοράς και του κάθε κλάδου ειδικότερα.

Η παρακολούθηση της πορείας των δανείων θεωρείται αναγκαία ειδικότερα εάν οι οικονομικές συνθήκες που διανύει ένα κράτος είναι δύσκολες. Η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού το οποίο θα είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση των δανεικών χαρτοφυλακίων της θεωρείται απαραίτητο, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα άμεσου υπολογισμού των ανοιγμάτων της τράπεζας σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο ώστε να πάρει εάν καταστεί ανάγκη άμεσες αποφάσεις.

Τα μέτρα ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων προκειμένου η εκάστοτε τράπεζα να αντιμετωπίσει την ζημία της μπορεί να περιλαμβάνουν τις εξής ενέργειες:

- Την αποπληρωμή των τόκων του δανείου η οποία συνήθως φτάνει έως του 12 μήνες
- Την ένταξη του δανειολήπτη σε πρόγραμμα μειωμένων τοκοχρεολυτικών δόσεων
- Την παροχή περιόδου χάριτος
- Διαγραφή του χρέους ή κεφαλαιοποίηση των δόσεων που έχουν καθυστερήσει
- Αύξηση της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου
- Παραγραφή των υπαρχόντων όρων που σχετίζονται με την σύμβαση χορήγησης του δανείου
- Κάποιες επιμέρους συμφωνίες ανάμεσα στην τράπεζα και τον δανειολήπτη, οι οποίες αφορούν είτε αμοιβές είτε επιβαρύνσεις του δεύτερου. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2014)

3.6 Τρόποι Αντιμετώπισης Κόκκινων Δανείων στην περίπτωση της Ελληνικής Οικονομίας.

Στην περίπτωση της Ελλάδος, τα κόκκινα δάνεια ήταν σε χαμηλό επίπεδο μέχρι το 2008. Από τη στιγμή της οικονομικής κρίσης τα κόκκινα δάνεια πήραν την ανοδική πορεία. Η επιρροή των κόκκινων δανείων τόσο στο τραπεζικό τομέα (περίπτωση εφαρμογής της τραπεζικής αργίας), όσο και στην οικονομία της χώρας

(μη ύπαρξη πόρων για ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας) ήταν σημαντική. Για το λόγο αυτό, η σωστή αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων ήταν ζωτικής σημασίας.

Εξαιτίας της υπάρχουσας οικονομικής κρίσης το σύνολο των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έχει προβεί τα τελευταία χρόνια σε εκτενείς ρυθμίσεις όλων των κατηγοριών δανείων, τα οποία δεν εξυπηρετούνται τόσο των καταναλωτικών και των επιχειρηματικών, όσο και των στεγαστικών. Πιο συγκεκριμένα οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει ένα σύστημα προγραμμάτων ρύθμισης, οι οποίες διατρέχουν το σύνολο των οφειλετών όλων των κατηγοριών, αποσκοπώντας να διευκολύνουν, όσους έχουν επηρεαστεί από την οικονομική κρίση, όσους έχουν απολυθεί, είναι άνεργοι, τους συνταξιούχους, και όσους τα εισοδήματά τους έχουν μειωθεί. Υπολογίζεται ότι σε καθεστώς ρύθμισης βρίσκονται πάνω από 800.000 δάνεια από τα οποία πάνω από τα μισά είναι καταναλωτικά και πιστωτικές κάρτες (Louzis, etal., 2012).

Η αντιμετώπιση του προβλήματος έχει προχωρήσει με πολύ αργούς ρυθμούς, παρά τις προσπάθειες των τραπεζών καθώς και του δημόσιου τομέα, εξαιτίας ενός συνόλου νομικών, δικαστικών, κανονιστικών και φορολογικών εμποδίων. Ως εκ τούτου, τον τελευταίο καιρό έχει υιοθετηθεί μια πιο ενεργή, συνεργατική προσέγγιση για την αντιμετώπιση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την ενίσχυση των οικονομικών επιδόσεων. Συνιστάται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για χώρες με πολύ υψηλά ποσοστά καθυστερήσεων ή χαμηλά επίπεδα προβλέψεων, ενώ θα πρέπει να αποφεύγεται η άμεση παρέμβαση των εκάστοτε κυβερνήσεων.

Οι τρόποι αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

A/A	Λύση	Είδος
1	Κεφαλαιοποίηση Ληξιπρόθεσμων Οφειλών	Βραχυπρόθεσμες
2	Τακτοποίηση Ληξιπρόθεσμων Οφειλών	
3	Καταβολήμόνοτόκων	
4	ΠερίοδοςΧάριτος	
5	Μείωση Επιτοκίου	
6	Παράταση Διάρκειας	Μακροπρόθεσμες
7	Διαχωρισμός Οφειλής	
8	ΜερικήΔιαγραφή Χρέους	
9	ΛειτουργικήΑναδιάρθρωση Επιχείρησης	
10	Συμφωνία Ανταλλαγής χρέους με μετοχές	
11	Λοιπές Εξώδικαστικές Ενέργειες	ΟριστικήςΔιευθέτησης
12	Εθελοντική ΠαράδοσηΕνυπόθηκου Ακινήτου	
13	Μετατροπή σεχρηματοδοτική μίσθωση	
14	ΠώλησηΟφειλής	
15	Ρευστοποίηση σε πλειστηριασμό	
16	Διαχείρισης μέσωΔιαδικασίας Πτώχευσης	
17	ΟλικήΔιαγραφή	

(Σαϊτίδης Χρήστος, Υπάλληλος Τράπεζας Πειραιώς)

Πίνακας 3-1 Λύσεις Κόκκινων Δανείων

Οι βραχυπρόθεσμες λύσεις εφαρμόστηκαν στη αρχή της οικονομικής κρίσης (περίοδο 2008-2010), χωρίς όμως να υπάρχει κάποια βελτίωση. Για το λόγο αυτό, έγινε επιστράτευση με νομοθετικό πλαίσιο για την εφαρμογή των μακροπρόθεσμων λύσεων. Αν και υπήρχε κάποια βελτίωση στα κόκκινα δάνεια, η ρευστότητα των τραπεζών συνεχίζει να συρρικνώνεται με αποτέλεσμα να μπαίνουν σε εφαρμογή και

οι λύσεις οριστικής διευθέτησης του χρέους. Οι πιο γνωστές λύσεις που εφαρμόστηκαν περιγράφονται παρακάτω.

Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί η πρόσφατη συμφωνία μεταξύ Ελληνικού Κράτους και Τραπεζιτών όσον αφορά την προστασία της πρώτης κατοικίας. Συγκεκριμένα πρόκειται για μία συμφωνία που σκοπό έχει να προστατέψει δεκάδες χιλιάδες δανειολήπτες, οι οποίοι έχουν πάρει στεγαστικά δάνεια τα οποία δεν μπορούν να τα αποπληρώσουν. Ο συγκεκριμένος νόμος στην ουσία διαδέχεται τον νόμο Κατσέλη- Σταθάκη και θα ορίζει τα εξής :

- Ορίζεται στα 250.000 ευρώ η αντικειμενική αξία της πρώτης κατοικίας, η οποία προστατεύεται από την πιθανότητα πλειστηριασμού.
- Το όριο του υπολειπόμενου δανείου δεν πρέπει να ξεπερνά τα 130.000 ευρώ.
- Το οικογενειακό εισόδημα ορίζεται στα 12.500 για τον άγαμο, στα 21.000 για ζευγάρι το οποίο δέχεται προσαύξηση 5.000 για κάθε παιδί.
- Το επιτόκιο μειώνεται στο 2% από 4% (Έθνος, 2019).

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά συστήματα θα βρεθούν αντιμέτωπα με μεγάλες προκλήσεις, μιας και θα είναι υποχρεωμένα έως και τον Δεκέμβριο του 2021 να περιορίσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια κατά 53,5 δισεκατομμύρια ευρώ, κάτι που σημαίνει ότι σε ετήσια βάση θα πρέπει να υπάρχει μία μείωση της τάξεως των 18 εκατομμυρίων ευρώ για το σύνολο των τραπεζών. Στη συνέχεια έως το 2022 οι τράπεζες στην Ελλάδα θα πρέπει να μειώσουν τα δάνεια τους στα 17,7 δισεκατομμύρια ευρώ και στη συνέχεια στα 11 δισεκατομμύρια ευρώ.

Για να μπορέσουν να επιτευχθούν οι προαναφερόμενοι στόχοι , θα πρέπει οι τράπεζες το χρονικό διάστημα 2019 έως 2021 να προχωρήσουν σε τιτλοδοτήσεις δανείων πωλήσεις μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε ποσοστό 40-45%, σε

πλειστηριασμούς και ρευστοποιήσεις 30-35%, σε ρυθμίσεις αποπληρωμών σε ποσοστό 20% και σε διαγραφές 5-10% (Κάντζου, 2019).

3.6.1 Επαναδιαπραγμάτευση όρων

Η πρώτη λύση που εμφανίστηκε και εφαρμόστηκε ήταν η επαναδιαπραγμάτευση των όρων των δανειακών συμβάσεων υπό τη μορφή ρυθμίσεων. Η επαναδιαπραγμάτευση των όρων αφορούσε δύο σημεία:

- **Επιμήκυνση δανείου:** οι τράπεζες προχώρησαν σε επαναξιολόγηση της οικονομικής θέσης του πελάτη και του πρόσφεραν επιμήκυνση του χρονικού διαστήματος εξυπηρέτησης του δανείου. Με αυτό τον τρόπο, η μηνιαία δόση μειωνόταν στα δεδομένα όπου ο δανειολήπτης θα μπορούσε να ανταπεξέλθει.
- **Μείωση επιτοκίου:** το δεύτερο σημείο αφορούσε κυρίως στο κόστος του δανείου. Με τη μείωση του επιτοκίου, επέρχεται και μείωση της μηνιαίας δόσης. Ωστόσο, τα προβλεπόμενα κέρδη της τράπεζας, με τον τρόπο αυτό μειώνονται.

3.6.2 Νόμος 3869/2010

Σε αντίθεση όμως με τις προβλέψεις, η οικονομική κρίση με το πέρας του χρόνου γινόταν όλο και πιο βαθιά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του εισοδήματος των δανειοληπτών. Για το λόγο αυτό, δανειολήπτες που είτε είχαν προβεί σε κάποια ρύθμιση με τον πρώτο τρόπο, είτε που μπορούσαν να ανταπεξέλθουν έστω και με την ελάχιστη καταβολή των μηνιαίων δόσεων, να μην έχουν τη δυνατότητα πλέον να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Μεγάλο αριθμός των δανειοληπτών κινδύνευε με απώλεια της περιουσίας τους (ενυπόθηκα δάνεια). Αποτέλεσμα ήταν ο σχεδιασμός ενός νομοθετικού πλαισίου που θα είχε ως στόχος την εξασφάλιση της πρώτης κατοικίας των δανειοληπτών αλλά και την αποπληρωμή του δανείου. Έτσι, το 2010 ψηφίστηκε ο Ν. 3829/2010 ή όπως

ονομάστηκε ο Νόμος Κατσέλη - Σταθάκη, όπου στον οποίο μπορούν να ενταχθούν όλες οι οφειλές προς Ιδιώτες και Δημόσιο. ο οποίος τροποποιήθηκε με το Ν. 4346/2015.

3.6.2.1. Ένταξη στο Ν.3869/2010

Στο νόμο μπορούν να ενταχθούν φυσικά πρόσωπα, (υπάλληλοι, συνταξιούχοι, κ.α) ελεύθεροι επαγγελματίες ,(π.χ. γιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι κλπ, ομοίως, οδηγοί αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγοι, μηχανικοί, υδραυλικοί, ηλεκτρονικοί, προγραμματιστές, που αποκλειστικώς ή κατά κύριο λόγο προσφέρουν την προσωπική τους εργασία , μικροέμποροι, ακόμα και πρώην έμποροι, που έπαψαν όμως την εμπορία ή την οικονομική τους δραστηριότητα χωρίς κατά την παύση αυτή, να έχουν παύσει τις πληρωμές τους. (άρθρο 2 παρ. 3 πτωχευτικού κώδικα).

Οι προϋποθέσεις υπαγωγής στο Ν. 3869/2010 είναι οι εξής:

- Το μηνιαίο διαθέσιμο εισόδημα τους , να μην υπερβαίνει τις «εύλογες δαπάνες διαβίωσης», προσαυξημένες κατά 70%. Με τα σημερινά δεδομένα, για ένα άτομο θα πρέπει να είναι μέχρι 1.159,4 ευρώ, για ζευγάρι τα 1.972 ευρώ, για ζευγάρι με ένα παιδί 2.448 ευρώ, με δυο παιδιά 2.924 ευρώ και με τρία παιδιά 3.400 ευρώ.
- Η αντικειμενική αξία του ακινήτου (πρώτη κατοικία), κατά το διάστημα συζήτησης της αίτησης, να μην υπερβαίνει τις 180.000 ευρώ για τον άγαμο, προσαυξημένη κατά 40.000 ευρώ για τον έγγαμο 220.000 ευρώ) και κατά 20.000 ευρώ για κάθε παιδί.

3.6.2.2 Εξαιρέσεις

Αναφέρθηκε ότι στον Ν. 3869, μπορούν να ενταχθούν όλες οι οφειλές προς Ιδιώτες και Δημόσιο. Εν τούτοις, υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις, οι οποίες είναι:

- i. Οφειλή που αναλήφθηκε εντός του έτος πριν από την κατάθεση της αίτησης αρ.1 παρ.4 περ.α ν.3869/2010. Αν στην αίτηση περιλαμβάνονται και χρέη που αναλήφθηκαν εντός του έτους από την κατάθεση της αίτησης, η αίτηση θα απορριφθεί ως μη νόμιμη μόνο ως προς αυτά, ενώ τα υπόλοιπα μπορούν να εισέλθουν σε ρύθμιση από το δικαστήριο 22/2014 Ειρ.Φλώρινας (εκουσίας). Τον σχετικό ισχυρισμό προβάλλουν ως ένσταση οι πιστωτές 22/2014 Ειρ.Φλώρινας (εκουσίας).
- ii. Οφειλή ,που βεβαιώθηκε το τελευταίο έτος, πριν από την κατάθεση της αίτησης, με τις εξαιρέσεις επί βεβαιωμένων οφειλών προς φορείς του Δημοσίου Τομέα, όπως αναλύονται παραπάνω 1036/18-03-2016 εγκ.Υπ.Οικ. αρ.1 παρ.4 περ.α ν.3869/2010.
- iii. Οφειλή, που δημιουργήθηκε από αδικοπραξία που τελέστηκε από τον οφειλέτη με δόλο ή βαρεία αμέλεια αρ.1 παρ.4 εδ.1 περ.α ν.3869/2010.
Οφειλή, που αφορά σε διοικητικά πρόστιμα ή σε χρηματικές ποινές αρ.1 παρ.4 περ.γ ν.3869/2010.
- iv. Οφειλή ,που αφορά στην υποχρέωση διατροφής συζύγου ή τέκνου αρ.1 παρ.4 περ.δ ν.3869/2010.

3.6.2.3 Δικαιολογητικά

Για την ένταξη στο νόμο 3869/2010, η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται με τα εξής δικαιολογητικά:

- α)** αντίγραφο του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας.
- β)** πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

γ) Ε1 των τελευταίων τριών (οικονομικών) ετών καθώς και Ε3 των ίδιων ετών, εφόσον δηλώνεται εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

δ) εκκαθαριστικά σημειώματα των τελευταίων τριών (οικονομικών) ετών.

ε) πρόσφατο Ε9.

στ) τυχόν καταστάσεις μισθοδοσίας ή εκκαθαριστικούς λογαριασμούς συντάξεων ή βεβαίωση ανεργίας του ΟΑΕΔ.

ζ) τυχόν αντίγραφα αδειών κυκλοφορίας τροχοφόρων.

η) βεβαιώσεις οφειλών των πιστωτών.

θ) αντίγραφα των δανειακών συμβάσεων εκτός από αυτές που συνάφθηκαν με πιστωτικά ιδρύματα.

ι) δήλωση του οφειλέτη ότι παρέχει άδεια σε οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα, στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, να διαβιβάζει, έως τη συζήτηση της αίτησης, στους πιστωτές κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση την κίνηση των τραπεζικών του λογαριασμών και των λοιπών τραπεζικών προϊόντων (άρση τραπεζικού απορρήτου του άρθρου 1 του ν. 1059/1971, Α' 270) για τη χρονική περίοδο από πέντε έτη πριν την άσκηση της αίτησης έως την ημέρα της συζήτησής της, καθώς και ότι παρέχει άδεια προς τους πιστωτές, κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση, να προβαίνουν αποκλειστικά για τον σκοπό δικαστικής και εξώδικης διαχείρισης της αίτησης σε επεξεργασία και ανταλλαγή των δεδομένων που κατέχουν ή λαμβάνουν από τα πιστωτικά ιδρύματα.

ια) τίτλους ιδιοκτησίας των ακινήτων της περιουσίας του οφειλέτη ή αντίγραφα των κτηματολογικών τους φύλλων.

ιβ) υπεύθυνη δήλωση του οφειλέτη ότι δεν έχει πτωχευτική ικανότητα.

ιγ) σε περίπτωση προηγούμενης άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, βεβαίωση διακοπής εργασιών από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. (προκειμένου να διαπιστώνεται η έλλειψη πτωχευτικής ικανότητας του αιτούντος).

ιδ) υπεύθυνη δήλωση για πληρότητα και ορθότητα καταστάσεων περιουσίας και μεταβιβάσεων.

ιε) φύλλο υπολογισμού αντικειμενικής αξίας της κύριας κατοικίας του οφειλέτη.

ιστ) λοιπά έγγραφα κατά την κρίση του οφειλέτη.

Σε περίπτωση έγγαμου αιτούντος, τα παραπάνω έγγραφα προσκομίζονται και για τον/τη σύζυγο, όπως επίσης και σε περίπτωση ανήλικων τέκνων με περιουσία.

3.6.2.4 Διαδικασία

Η διαδικασία ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με το Ν. 3869/2010 διακρίνεται σε 4 φάσεις, οι οποίες είναι οι εξής:

- ΦΑΣΗ 1η – Εξωδικαστικός Συμβιβασμός

Πριν την υποβολή της αίτησης ο οφειλέτης υποχρεούνται να κάνει προσπάθεια συμβιβασμού με τους πιστωτές, η οποία αποδεικνύεται με βεβαίωση του φορέα που την έχει αναλάβει. Οι φορείς που μπορούν να αναλάβουν τον εξωδικαστικό συμβιβασμό είναι:

- Ο συνήγορος του Καταναλωτή
- Η επιτροπή Φιλικού Διακανονισμού
- Οι Ενώσεις Καταναλωτών
- Ο μεσολαβητής Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών
- Ο Δικηγόρος
- Άλλος δημόσιος ή ιδιωτικός μη κερδοσκοπικός φορέας

Για το συμβιβασμό συντάσσεται πρακτικό που επικυρώνεται από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη.

- Φάση 2η Αίτηση στο Ειρηνοδικείο της περιοχής του οφειλέτη

Η αίτηση περιλαμβάνει:

- Κατάσταση της περιουσίας και των εισοδημάτων οφειλέτη και συζύγου
- Κατάσταση με τις απαιτήσεις των πιστωτών
- Σχέδιο διευθέτησης των οφειλών
- Βεβαίωση για τη διενέργεια του εξωδικαστικού συμβιβασμού
- Υπεύθυνη δήλωση ορθότητας των δηλωθέντων στοιχείων

Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει την αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης με ασφαλιστικά μέτρα. Για τη χορήγηση της αρκεί η πιθανότητα της αποδοχής της αίτησης

- Φάση 3η Προσπάθεια συμβιβασμού ενώπιον δικαστηρίου

Ο συμβιβασμός είναι δυνατόν να επιτευχθεί ακόμη κι αν συμφωνούν μόνο πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το 51 των οφειλών. Προϋπόθεση είναι η συμφωνία των πιστωτών με εμπράγματα εξασφαλίσεις.

Διαδικασία του δικαστικού συμβιβασμού

- ✓ 1ος μήνας: Επιδίδεται το σχέδιο διευθέτησης στους πιστωτές
- ✓ 2ος μήνας: Απάντηση ή πρόταση τροποποιήσεων από πιστωτές
- ✓ 1ο δεκαπενθήμερο του 3ου μήνα: υποβολή τροποποιημένου σχεδίου από οφειλέτη
- ✓ Στις επόμενες 20 ημέρες: αποδοχή ή μη από πιστωτές. Αν παρέλθει το διάστημα χωρίς παρατηρήσεις θεωρείται ότι ο πιστωτής έχει αποδεχθεί το σχέδιο.

- Φάση 4η Δικαστική ρύθμιση των οφειλών σε περίπτωση που αποτύχει ο δικαστικός συμβιβασμός

Το δικαστήριο μετά τον έλεγχο, εφόσον κρίνει ότι δεν επαρκούν τα περιουσιακά στοιχεία και τα εισοδήματα του για την αποπληρωμή των οφειλών, πρόωρα στη ρύθμιση των οφειλών.

Ο οφειλέτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει κάθε μήνα για τέσσερα έτη, μέρος του εισοδήματος του στους πιστωτές. Το ύψος των μηνιαίων καταβολών καθορίζεται από το δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τα εισοδήματά του, τη δυνατότητα συνεισφοράς του συζύγου, σταθμίζοντάς τα με τις βιοτικές ανάγκες του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειας του.

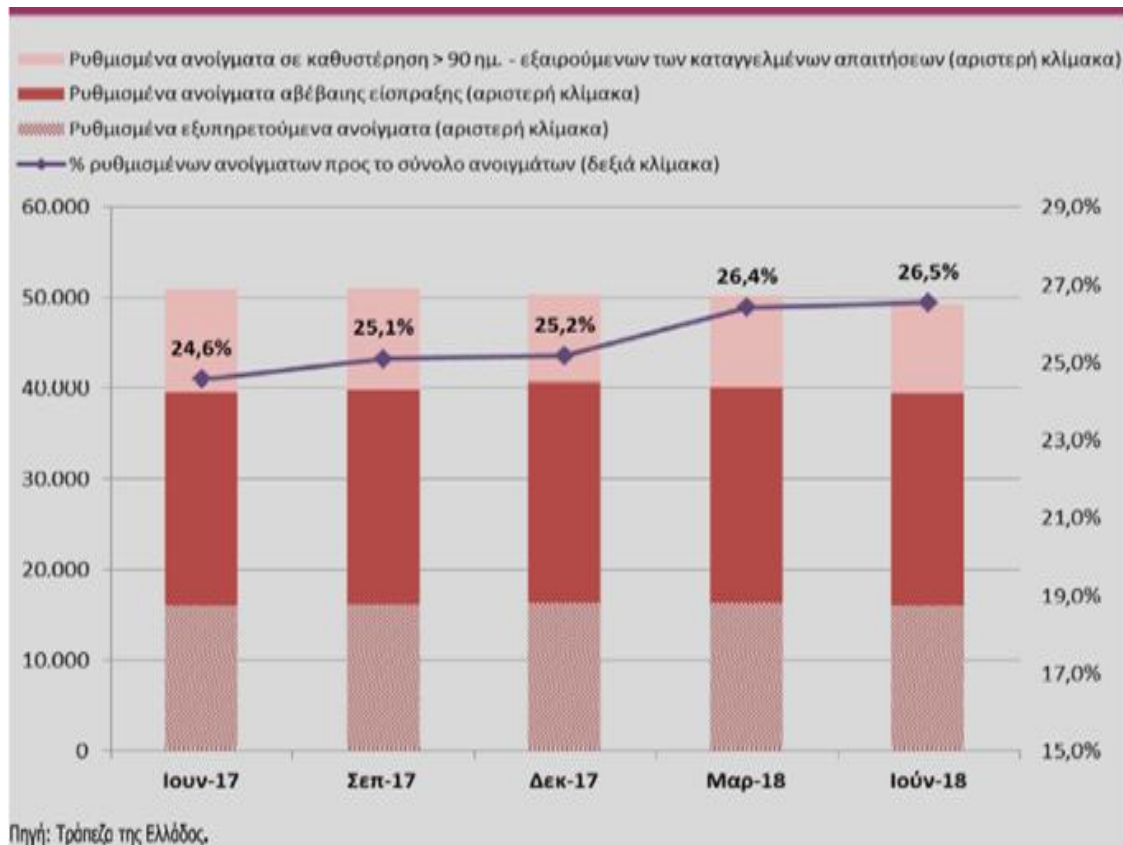
Αν ο οφειλέτης δεν έχει τη δυνατότητα να καταβάλει κανένα ποσό για την εξόφληση μέρους των χρεών το δικαστήριο μπορεί να ορίσει πολύ μικρό ποσό ή και μηδενική καταβολή στους πιστωτές εφόσον δεν έχει επαρκές εισόδημα. Το δικαστήριο επανεξετάζει μετά από 5-6 μήνες την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο οφειλέτης.

3.4.3 Διαχωρισμός υποθηκών (splitmortgages)

Ο διαχωρισμός υποθηκών είναι ένα εργαλείο που εφαρμόστηκε κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Ιρλανδία. Με το εργαλείο αυτό γίνεται αναδιάρθρωση του δανείου έτσι ώστε ένα μέρος του δανείου να καταστεί ως βιώσιμο.

Η αναδιάρθρωση του δανείου πραγματοποιείται με το διαχωρισμό του αρχικού κεφαλαίου σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το βιώσιμο δάνειο (το βασικό δάνειο) που υπόκειται σε τακτικές αποπληρωμές και το δεύτερο μέρος είναι ένα «αποθηκευμένο» δάνειο (δευτερογενές), η εξυπηρέτηση του οποίου παγώνει. Αν ο οφειλέτης καταστεί εκ νέου φερέγγυος και αφού αποπληρώσει το βασικό δάνειο θα μπορέσει ίσως να αποπληρώσει τμήμα και του δεύτερου δανείου.

Πίνακας 3.2 Εξέλιξη ρυθμισμένων ανοιγμάτων

3.6.4 Κώδικας Δεοντολογίας

Τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα οφείλουν να εφαρμόζουν τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ν.4224/2013, με τον οποίον δημιουργείται ένας μόνιμος μηχανισμός αντιμετώπισης και επίλυσης του μη εξυπηρετούμενου ιδιωτικού χρέους. Ο Κώδικας αυτός καταρτίστηκε με βάση τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, το αντίστοιχο πλαίσιο άλλων κρατών-μελών της ΕΕ που αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα, αλλά και τις προτάσεις τις οποίες υπέβαλαν οι εμπλεκόμενοι φορείς σε διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2014.

Σε αυτό τον μηχανισμό κεντρικό ρόλο διαδραματίζει το Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, που αποτελείται από τους Υπουργούς Οικονομικών, Ανάπτυξης, Δικαιοσύνης και Εργασίας, έχοντας ως στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών, την εισήγηση νομοθετικών ρυθμίσεων και την κατάρτιση

δράσεων για την επίλυση του μη εξυπηρετούμενου ιδιωτικού χρέους.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας θεσπίζει τις γενικές αρχές συμπεριφοράς και τις βέλτιστες πρακτικές, που αποσκοπούν στην ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης, στην αμοιβαία δέσμευση και στην ανταλλαγή των αναγκαίων πληροφοριών μεταξύ δανειολήπτη και πιστωτικού ιδρύματος. Κάθε πλευρά θα πρέπει να είναι σε θέση να σταθμίσει τα υπέρ και τα κατά εναλλακτικών λύσεων εξυπηρέτησης ή οριστικού διακανονισμού των δανείων σε καθυστέρηση ή των μη εξυπηρετούμενων δανείων, προκειμένου να διασφαλιστεί η επιλογή της καταλληλότερης για κάθε περίπτωση λύσης.

Κάθε τράπεζα θα πρέπει να θεσπίσει μια λεπτομερώς καταγεγραμμένη διαδικασία επίλυσης καθυστερήσεων, που περιλαμβάνει κατηγοριοποίηση δανείων και δανειοληπτών, και η οποία θα είναι κατάλληλη για την πιστή τήρηση του Κώδικα αυτού. Σύμφωνα με αυτόν, κατά το χειρισμό δανειοληπτών που παρουσιάζουν καθυστερήσεις, καθώς και σε περιπτώσεις με ενδείξεις πιθανής καθυστέρησης, πρέπει να προβαίνουν στα παρακάτω πέντε στάδια:

- Επικοινωνία με τον δανειολήπτη αμέσως μόλις παρουσιαστούν οι καθυστερήσεις ή παρατηρηθούν οποιεσδήποτε προειδοποιητικές ενδείξεις πιθανής καθυστέρησης. Κάθε δανειολήπτης ο οποίος αντιμετωπίζει ή έχει βάσιμες ενδείξεις ότι θα αντιμετωπίσει οικονομικές δυσκολίες πρέπει να δηλώσει εγγράφως ότι επιθυμεί να ενταχθεί στις διατάξεις της προβλεπόμενης διαδικασίας.
- Συγκέντρωση οικονομικών και άλλων πληροφοριών από τον δανειολήπτη, έτσι ώστε στη συνέχεια να εκτιμηθεί η οικονομική κατάσταση τους και η καταλληλότητα εναλλακτικών λύσεων ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης

- Αξιολόγηση των υποβληθέντων οικονομικών στοιχείων και κάθε διαθέσιμης από άλλες πηγές πληροφόρησης ώστε εκτιμώνται η οικονομική κατάσταση του δανειολήπτη, το συνολικό ύψος και τη φύση των χρεών του, η τρέχουσα ικανότητα αποπληρωμής του, το ιστορικό οικονομικής συμπεριφοράς του καθώς και η προβλεπόμενη και αναμενόμενη ικανότητα αποπληρωμής του λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο των «εύλογων δαπανών διαβίωσης».
- Πρόταση κατάλληλης λύσης ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης με βάση καθορισμένα και διαφανή κριτήρια και διαδικασίες του ιδρύματος σε κλίμα συνεργασίας με τον δανειολήπτη έτσι ώστε να καταλήξουν σε μια κατάλληλη λύση. Οι προτεινόμενες λύσεις μπορεί να είναι είτε βραχυπρόθεσμού (καταβολή τόκων μόνο κατά τη διάρκεια βραχυπρόθεσμης περιόδου, παραχώρηση περιόδου χάριτος, δυνατότητα μειωμένων τοκοχρεωλυτικών δόσεων) είτε πιο μόνιμου χαρακτήρα (μόνιμη μείωση του επιτοκίου, αλλαγή τύπου επιτοκίου, επέκταση διάρκειας)
- Διαδικασία εξέτασης ενστάσεων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κώδικα

Η εφαρμογή του Κώδικα έχει ως στόχο την ελάφρυνση των δανειοληπτών που αποδεδειγμένα βρίσκονται σε πρόσκαιρη δυσχέρεια αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους, αλλά και τη μεγιστοποίηση των εισπράξεων των τραπεζών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (Τράπεζα της Ελλάδος, 2014).

3.6.5 Επιχειρηματικά Δάνεια Ν.4307/2014

Το 2014 ψηφίστηκε στην χώρα η νομοθεσία εκείνη που αφορά την ρύθμιση χρεών των επιτηδευματιών και των επιχειρήσεων προς τις τράπεζες. Η πρώτη κατηγορία μέτρων περιλαμβάνει το σύνολο των φορολογικών και άλλων κινήτρων

για την ενθάρρυνση των τραπεζών να προχωρήσουν σε ρύθμιση ή αναδιάρθρωση των επιχειρηματικών δανείων μικρών επιχειρήσεων, δηλαδή επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών μέχρι σε 2.500.000€. Αυτά τα κίνητρα αναφέρονται στο σχέδιο για επιστροφή φόρου και οφειλόμενων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης στον ιδιωτικό τομέα. Η αναδιάρθρωση του χρέους περιλαμβάνει επίσης την διαγραφή προσαυξήσεων και προστίμων για την παραβατική συμπεριφορά των οφειλετών. Η διαγραφή ή/και ρύθμιση των προς την τράπεζα οφειλών, εξασφαλίζει στην επιχείρηση ή τον επαγγελματία πρόσθετη διαγραφή των προσαυξήσεων και προστίμων κατά 20%.

Η δεύτερη κατηγορία μέτρων αναφέρεται σε δύο νέες δικαστικές διαδικασίες για κατηγορίες μεγαλύτερων οφειλετών. Η πρώτη διαδικασία αφορά την διαδικασία επικύρωσης συμφωνίας αναδιάρθρωσης που συμφωνείται μεταξύ του οφειλέτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα) και περισσότερων από το ήμισυ των πιστωτών του (που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 50,1% των απαιτήσεων), όπου μεταξύ των πιστωτών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται τουλάχιστον δύο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η συμφωνία των πιστωτών αποτυπώνεται σε συμφωνία ρύθμισης, που υποβάλλεται μαζί με την αίτηση του οφειλέτη, έχοντας δεσμευτική δύναμη για το σύνολο των πιστωτών. Η συμφωνία ρύθμισης μπορεί να προβλέπει μέτρα για την αναδιάρθρωση του δανεισμού, όπως μείωση των απαιτήσεων και παράταση του χρόνου αποπληρωμής. Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο στην περιφέρεια της έδρας του οφειλέτη. Το δικαστήριο δεν χρειάζεται να αξιολογήσει τη βιωσιμότητα του οφειλέτη ως προϋπόθεση για την αποδοχή της αίτησης και την ρύθμιση των υποχρεώσεων σύμφωνα με αυτήν. Η υποβολή της αίτησης προκαλεί την αναστολή τυχόν εκκρεμών αιτήσεων υπαγωγής

σε καθεστώς εξυγίανσης σύμφωνα με τον Πτωχευτικού Κώδικα, ή εκκρεμών αιτήσεων ειδικής εκκαθάρισης ή κήρυξης πτώχευσης.

Ο δεύτερος τύπος διαδικασίας αναφέρεται ως έκτακτη διαδικασία ειδικής διαχείρισης που καθιερώνει διαδικασία ειδικής διαχείρισης για την επίσπευση εκποίησης του ενεργητικού επιχειρήσεων. Η αίτηση υπαγωγής στην διαδικασία αυτή υποβάλλεται από πιστωτές που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 40% του συνόλου των απαιτήσεων σε βάρος του οφειλέτη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και τουλάχιστον ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Η εκποίηση αυτή πρέπει να ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών, αλλιώς μετατρέπεται σε εκκαθάριση πτώχευσης (Potamitis, 2015).

3.6.6 Τιτλοποίηση Κόκκινων δανείων και πώληση αυτών

Οι τιτλοποιήσεις επιλεγμένων τμημάτων του χαρτοφυλακίου NPLs των τραπεζών με τη διάθεση των ομολογιών αυτής της τιτλοποίησης στην αγορά, αποτελεί μία από τις έξυπνες αυτές λύσεις. Με τον παραπάνω τρόπο θα επιταχυνθεί η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, χωρίς να χρειαστεί η τράπεζα να χάσει ολοκληρωτικά το κεφάλαιο που έχει δανείσει. Για το τμήμα των δανείων που κρίνεται εξυπηρετούμενο, θα εκδοθεί ένα πρώτης εξασφάλισης (senior ή supersenior) ομόλογο, οι ομολογίες του οποίου θα διατίθενται σε επενδυτές. Για το τμήμα που εμφανίζει προοπτικές να καταστεί εξυπηρετούμενο, θα εκδοθούν μέτριας εξασφάλισης ομολογίες, που ανάλογα με την περίπτωση θα αγοραστούν είτε από τον επενδυτή, είτε από την τράπεζα. Τέλος, η τράπεζα προτείνεται να αγοράσει τις ομολογίες που θα έχουν τις χαμηλότερες εξασφαλίσεις (junior ομόλογο).

Σύμφωνα με άρθρο της Ειρήνης Σακελλάρη στο site της Ναυτεμπορικής, οι εμπορικές τράπεζες μεταβίβασαν τιτλοποιημένα δάνεια ως εξής:

- Την έναρξη στις πωλήσεις μεγάλων χαρτοφυλακίων «κόκκινων» δανείων άνοιξε η Eurobank, με τη μεταβίβαση στη σουηδική Intrum μη εξυπηρετούμενων καταναλωτικών δανείων χωρίς εξασφαλίσεις - unsecuredloans- (220.000 καταναλωτικά και κάρτες), συνολικής αξίας 2,8 δισ. ευρώ μαζί με τους τόκους. Το τίμημα πώλησης διαμορφώθηκε στο 3%, δηλαδή στα 45 εκατ. ευρώ, ενώ επιπλέον όφελος αναμένεται να προκύψει για την τράπεζα από τη διαχείριση του σχετικού χαρτοφυλακίου, την οποία αναλαμβάνει η θυγατρική της Eurobank Financial Planning Services (FPS). Πρόκειται για την εξειδικευμένη εταιρεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχει συστήσει η τράπεζα και η οποία έλαβε πρόσφατα άδεια από την ΤτΕ.
- Τη σκυτάλη έλαβε η Εθνική Τράπεζα ΕΤΕ+0,94% με μη εξυπηρετούμενα δάνεια άνευ διασφαλίσεων ύψους 5,2 δισ. ευρώ, το επονομαζόμενο και ως projectEarth. Το χαρτοφυλάκιο αφορά περίπου 200.000 δανειολήπτες και δάνεια τα οποία δεν διαθέτουν εξασφαλίσεις. Από την αρχική (πριν τους τόκους) ύψους 2 δισ. ευρώ οφειλή, στον ισολογισμό της τράπεζας βρίσκονται λιγότερα από 1 δισ. ευρώ δάνεια για τα οποία ήδη έχουν ληφθεί οι αναγκαίες προβλέψεις.
- Τη σύναψη οριστικής συμφωνίας με τον επενδυτικό όμιλο B2 Holding για την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων λιανικής άνευ εξασφαλίσεων ύψους 3,7 δισ. ευρώ ανακοίνωσε τον Μάρτιο η Alpha Bank. ΑΛΦΑ+0,55% Το τίμημα της συναλλαγής διαμορφώθηκε στα 90 εκατ. ευρώ, δηλαδή στο περίπου 4,5% του συνολικού οφειλόμενου κεφαλαίου του χαρτοφυλακίου που ανέρχεται στα 2 δισ. ευρώ. Τη διαχείριση του

χαρτοφυλακίου την είχε αναλάβει η Ceral, η εταιρεία διαχείρισης «κόκκινων» δανείων που έχει ιδρύσει η Alpha Bank μαζί με την ισπανική Aktua.

- Σε ό,τι αφορά την Τράπεζα Πειραιώς, ΠΕΙΡ-1,33% αυτή τρέχει τη διαδικασία για την πώληση χαρτοφυλακίου 200.000 μη εξυπηρετούμενων δανείων συνολικής αξίας 2,3 δισ. ευρώ, τα οποία είχαν χορηγηθεί, χωρίς εξασφαλίσεις, σε 130.000 δανειολήπτες. Η ονομαστική αξία των δανείων είναι 1,1 δισ. ευρώ και τα υπόλοιπα 1,2 δισ. ευρώ προήλθαν από τόκους. Το χαρτοφυλάκιο των «κόκκινων» δανείων έχει την κωδική ονομασία «Arctos» και περιλαμβάνει ανεξόφλητες οφειλές από καταναλωτικά δάνεια (σε ποσοστό 70%) και πιστωτικές κάρτες (σε ποσοστό 30%) που είχαν χορηγηθεί από την Τράπεζα Πειραιώς αλλά και άλλες Τράπεζες που απορρίφθηκαν από την ίδια τα τελευταία χρόνια. (ΑΤΕ, Λαϊκή, Κύπρου κ.λπ.).

3.7 Τα Κόκκινα Δάνεια Ανά Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα στην Ελλάδα έως το 2016

Ξεκινώντας με την AlphaBank σύμφωνα με τα δεδομένα του 2016 αυτή καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές τράπεζες μετά από έλεγχο που διεξάχθηκε όσον αφορά τον δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Αναλυτικότερα ο δείκτης για την συγκεκριμένη τράπεζα ήταν 42,8%, φτάνοντας τα 26,8 δισεκατομμύρια ευρώ. Όσον αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια, τα μη εξυπηρετούμενα, έφταναν στο 43,5%, τα καταναλωτικά δάνεια μαζί με τις πιστωτικές κάρτες στο 42,9% και τα στεγαστικά στο 33,9%. Σύμφωνα με ανακοίνωση της τράπεζας το τρίτο τρίμηνο του 2016, το ποσό των μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων, έφτανε τα 162 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2015 την ίδια περίοδο άγγιζε τα 178 εκατομμύρια ευρώ. Ως προς τα στεγαστικά

και καταναλωτικά δάνεια, τα ποσά στο τρίτο τρίμηνο του 2016 έφτασαν στα τέσσερα και τα 41 εκατομμύρια αντιστοίχως.

Η Εθνική Τράπεζα σύμφωνα με τις αναφορές της για το 2016 είχε χορηγήσει δάνεια συνολικής αξίας 70,4 δισεκατομμυρίων δραχμών. Τα μη εξυπηρετούμενα ανέρχονταν στο 54% ή αλλιώς 38 δισεκατομμύρια, ενώ έχει καταφέρει να αναδιαρθρώσει τα 24,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια δεν παρατηρήθηκε κάποια διαφοροποίηση, ενώ από τα δάνεια που έχει χορηγήσει σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις το ποσό των 620 εκατομμυρίων ευρώ, έχει χαρακτηριστεί ως μη εξυπηρετούμενο άνοιγμα. Τα περισσότερα από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θεωρούνται ότι έχουν απωλέσει την δυνατότητα εισπράξεις.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει διαμορφώσει ένα δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο οποίος φτάνει στο 56% ποσοστό που αντιστοιχεί στο ποσό των 37 δισεκατομμυρίων ευρώ για το 2016. Ο δείκτης καθυστέρησης ανερχόταν στο 30%, ενώ ο δείκτης μεταξύ δανείων και καταθέσεων διαμορφώθηκε στο 108%. Σε επίπεδο χρημάτων τα καθυστερούμενα δάνεια ανέρχονταν στο ποσό των 23,3 δισεκατομμυρίων ευρώ, ενώ αντίστοιχα αυτά που δεν παρουσίαζαν καθυστέρηση ανέρχονταν στο 16,1 δισεκατομμύρια ευρώ.

Η Eurobank είχε για το 2016 τον πιο χαμηλό δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων ο οποίος ανερχόταν στο 34 % δηλαδή σε 18,9 δισεκατομμύρια ευρώ (Κατσιάπη, 2015).

3.8 Τα Κόκκινα Δάνεια στο Τραπεζικό Σύστημα της Ελλάδος από το 2017 έως Σήμερα

Στην περίπτωση της Ελλάδος, τα κόκκινα δάνεια ήταν σε χαμηλό επίπεδο μέχρι το 2008. Από τη στιγμή της οικονομικής κρίσης τα κόκκινα δάνεια πήραν την ανοδική πορεία. Από το τεύχος «Επισκόπηση του Ελληνικού χρηματοπιστωτικού

συστήματος», που εκδίδει κάθε χρόνο η ΤτΕ, θα αντλήσουμε πληροφορίες ώστε να δούμε την κατάσταση των κόκκινων δανείων που επικρατεί στην Ελλάδα.

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Ενεργητικό	2017		Ιούνιος 2018		Μεταβολή
		%		%	
Ταμείο και διαθέσιμα στην κεντρική τράπεζα	6.657	2,6%	9.336	3,8%	2.679
Απατήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων	7.875	3,0%	7.190	2,9%	-685
Δάνεια	167.350	64,5%	151.445	62,0%	-15.905
Ομόλογα και παράγωγα	30.197	11,6%	30.242	12,4%	45
Συμμετοχές, ενσώματα και ασώματα	7.755	3,0%	7.702	3,2%	-53
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	7.503	2,9%	5.633	2,3%	-1.870
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	32.227	12,4%	32.914	13,5%	687
Σύνολο	259.564	100%	244.462	100%	-15.102
Παθητικό	2017		Ιούνιος 2018		Μεταβολή
		%		%	
Καταθέσεις πελατών	155.906	60,1%	161.157	65,9%	5.251
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	47.138	18,2%	34.549	14,1%	-12.589
Ομόλογα έκδοσης των τραπεζών	2.899	1,1%	5.180	2,1%	2.281
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	5.482	2,1%	3.517	1,4%	-1.965
Λοιπά	13.537	5,2%	12.626	5,2%	-911
Ίδια κεφάλαια	34.602	13,3%	27.433	11,2%	-7.169
Σύνολο	259.564	100%	244.462	100%	-15.102

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας 3.3 – Διάρθρωση του ενεργητικού και του παθητικού των ελληνικών τραπεζών

Σύμφωνα με τον Πίνακα παρατηρούμε ότι τα δάνεια μειώθηκαν κατά 15.905 εκατομμύρια από το έτος 2017 έως τον Ιούνιο το 2018. Είναι αξιοσημείωτο να παρατηρήσουμε ότι σε αυτή τη χρονική διάρκεια είχαμε και αύξηση των καταθέσεων των αποταμιευτών προς τις τράπεζες κατά 5.251 εκατομμύρια.

(ποσοστό %, στοιχεία εντός ισολογισμού)	Δεκ. 2017	Ιούν. 2018
Δείκτες ποιότητας χαρτοφυλακίου (%)		
Συνολικός δείκτης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ)	47,2	47,8
Συνολικός δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ)	32,5	32,8
Δείκτες διάρθρωσης καθυστερήσεων ως προς σύνολο ΜΕΑ (%)		
Αβέβαιες είσπραξης	31,1	31,3
Σε καθυστέρηση > 90 ημέρες	23,0	22,4
91-180 ημέρες	3,7	3,9
181-360 ημέρες	2,9	3,2
>1 έτους	16,3	15,2
Καταγεγραμμένες απατήσεις	46,0	46,3
Δείκτες ρυθμίσεων ως προς σύνολο ανοιγμάτων (%)		
Ανοιγματα υπό ρύθμιση	25,2	26,5
Εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση	8,2	8,6
Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση	17,0	17,9
Δείκτες κάλυψης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και διαγραφών (%)		
Συνολικός δείκτης κάλυψης ΜΕΑ από προβλέψεις	46,3	48,6
Συνολικός δείκτης διαγραφών έτους ως προς σύνολο ανοιγμάτων	3,3	1,8
Συνολικός δείκτης διαγραφών έτους / εξαμήνου ως προς ΜΕΑ	7,1	2,9
Συνολικός δείκτης κάλυψης ΜΕΑ από εξασφαλίσεις	51,2	52,8
Δείκτης κάλυψης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων υπό ρύθμιση από εξασφαλίσεις	56,3	57,1
Δείκτης κάλυψης μη εξυπηρετούμενων δανείων από προβλέψεις και εξασφαλίσεις	117,2	122,6
Δείκτες αθέτησης και ανάκτησης (%)		
Ποσοστό αθέτησης	1,8	2,3
Ποσοστό ανάκτησης	1,8	1,8
Κόστος πιστωτικού κινδύνου		
Προβλέψεις δανείων ως προς μέσο όρο δανείων	2,8	1,9
Προβλέψεις δανείων ως προς μέσο όρο ενεργητικού	1,8	1,3

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Πίνακας 3.4 – Βασικοί Δείκτες Χαρτοφυλακίου

Σύμφωνα με τον πίνακα παρατηρούμε ότι το α' εξάμηνο του 2018 είχαμε αύξηση στα κόκκινα δάνεια κατά 1,6%. Εκτός αυτού παρατηρούμε ότι αν και τα δάνεια υπό ρύθμιση αυξήθηκαν κατά 1,3%, ωστόσο ο δείκτης διαγραφής των κόκκινων δανείων μειώθηκε δραματικά στο 2,9% έναντι στο 7,1% όπου βρισκόταν το Δεκέμβριου του 2017.

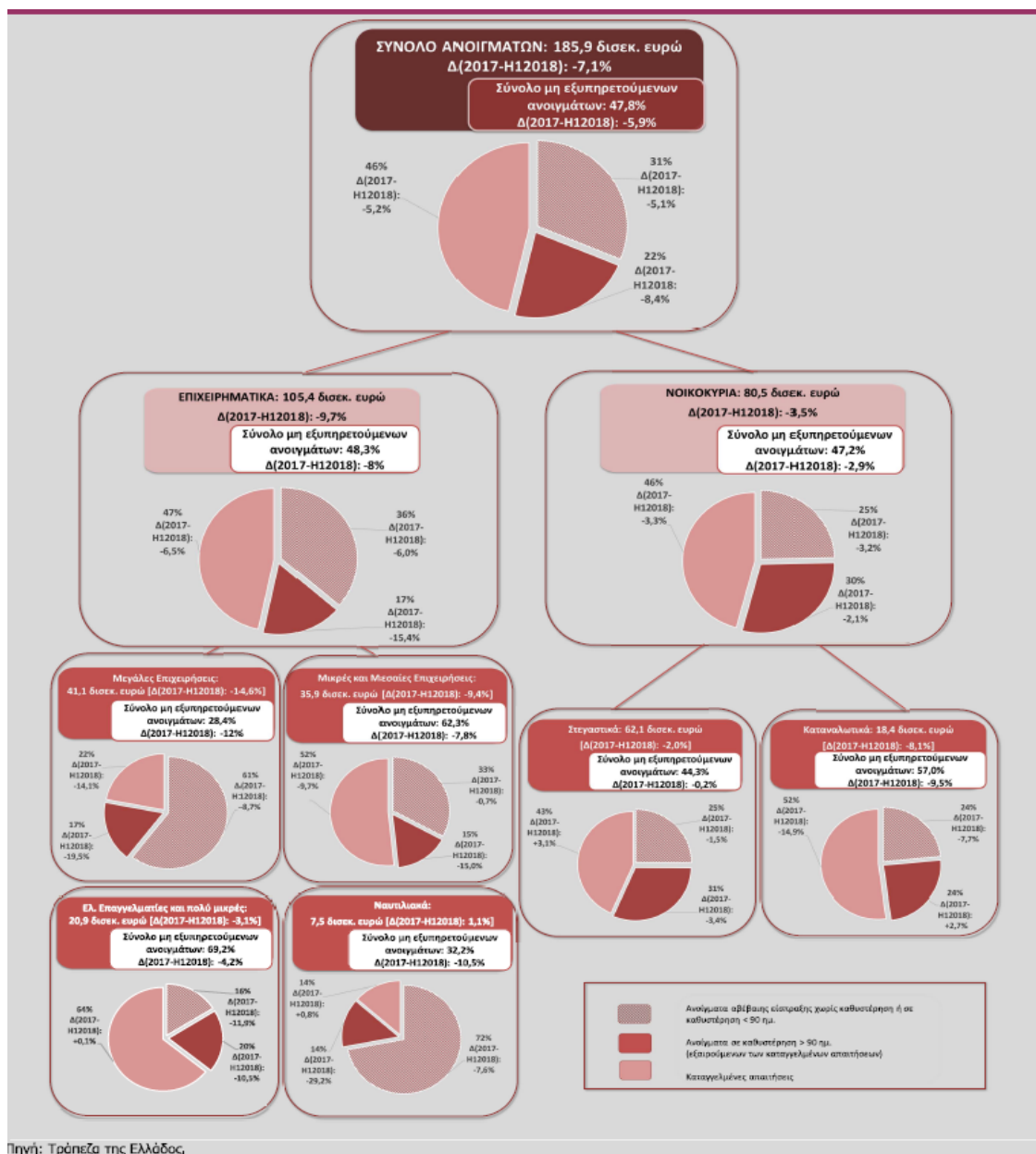
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ	
Υπόλοιπο Έναρξης ΜΕΑ	94,4
Νέα ΜΕΑ	4,1
Αναταξινομημένα προς εξυπηρετούμενα	-3,4
Εκταμιεύσεις/Κεφαλαιοποιήσεις τόκων	0,9
Εισπράξεις	-1,2
Ρευστοποιήσεις	-0,7
Πωλήσεις	-2,1
Διαγραφές	-3,3
Λοιπά	0,2
ΜΕΑ – τέλος α' εξαμήνου 2018	88,9

Σημείωση: Στις κατηγορίες «Ρευστοποιήσεις», και «Πωλήσεις» συμπεριλαμβάνονται τυχόν ποσά μερικής διαγραφής που σχετίζονται με τις εν λόγω κατηγορίες. Η κατηγορία «Διαγραφές» περιλαμβάνει αμιγώς διαγραφές δανείων.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας 3.5 Κίνηση Κόκκινων Δανείων Α' εξαμήνου 2018

Ο πίνακας μας παρουσιάζει αρκετά ενδιαφέρον στοιχεία. Τον Ιούνιο του 2018 τα κόκκινα δάνεια ανερχόταν στα 88,9 δισεκατομμύρια. Μεταξύ του διαστήματος Δεκεμβρίου 2017 και Ιουνίου 2018 υπήρχε αύξηση στα κόκκινα δάνεια κατά 4,1 δισεκατομμύρια, ωστόσο 3,4 δισεκατομμύρια κόκκινων δανείων κατέστησαν εξυπηρετούμενα ξανά. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι Πωλήσεις των κόκκινων δανείων που ανήλθαν στα 2,1 δισεκατομμύρια.

Πίνακας 3.6 – Διάρθρωση και μεταβολή κόκκινων δανείων Α' εξαμήνου 2018

Η πιο διαδεδομένη λύση ρύθμισης κόκκινου δανείου είναι ο Ν. 3869/2010, όπου σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Καθημερινής», έχουν γίνει συνολικά περίπου στις 200.000 αιτήσεις, εκ των οποίων το 60%-65% έχουν εγκριθεί και το 30%-35% έχει απορριφθεί.

Πίνακας 3.7 Ο Ν. 3869/2010 σε αριθμούς

Ωστόσο, μεγάλη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι για τον νόμο Ν. 4307/2014 σε αντίθεση με το νόμο Κατσέλη, μόλις 1.557 αιτήσεις έχουν υποβληθεί από επιχειρήσεις και 2.615 αιτήσεις από ελεύθερους επαγγελματίες. Αν και ο αριθμός που ξεκίνησαν τη διαδικασία είναι πολύ μεγαλύτερος, λίγοι κατάφεραν να υποβάλλουν την αίτηση.

Πίνακας 3.8 Ο Ν. 4307/2014 σε αριθμούς

Κεφάλαιο 4^ο Σύνοψη

Συμπεράσματα

Το τραπεζικό σύστημα παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη κάποιας οικονομίας. Εκτός από τα αποταμιευτικά προϊόντα που προσφέρουν στους καταναλωτές, αλλά και την εξυπηρέτηση πληρωμών λογαριασμών, οι τράπεζες συμβάλλουν στην σωστή ανακατανομή του χρήματος, είτε για επενδύσεις είτε για κατανάλωση.

Η ταχεία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων έχει ευρύτερες αρνητικές συνέπειες καθώς όχι μόνο έχει αυξήσει την ευπάθεια των τραπεζών σε περαιτέρω κρίσεις αλλά περιορίσε επίσης την λειτουργία τους και έχει επηρεάσει γενικότερα την οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη.

Τα μη εξυπηρετούμενα «κόκκινα δάνεια», αποτελούν ένα σύνθετο κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα που επηρεάζει βαθιά τον προγραμματισμό, επιτείνει την αβεβαιότητα νοικοκυριών και επιχειρήσεων, υπονομεύει το τραπεζικό σύστημα και περιορίζει τη δανειοδοτική του δραστηριότητα σε βάρος της πιστωτικής επέκτασης, της ρευστότητας της πραγματικής οικονομίας και τελικά της προοπτικής της οικονομικής ανάπτυξης.

Η εργασία αυτή αξιολογεί τις επιπτώσεις και προσδιορίζει τους κύριους καθοριστικούς παράγοντες των μη εξυπηρετούμενων δανείων καθώς και τα μέσα μείωσης του επιπέδου αυτών, δίνοντας έμφαση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και συνολικά στην ελληνική οικονομία.

Όπως είναι αναμενόμενο από το 2008 και μετά, τα επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων αυξήθηκαν με σημαντικούς ρυθμούς. Οι επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης επηρέασαν αρνητικά τη δυνατότητα των δανειοληπτών να εκπληρώσουν τις συμβατικές δανειακές υποχρεώσεις τους. Φαίνεται ότι οι μακροοικονομικές εξελίξεις στην χώρα αποτέλεσαν τον σημαντικότερο παράγοντα που επηρέασε αρνητικά το επίπεδο των κόκκινων δανείων καθώς και την λειτουργία των ίδιων των τραπεζών.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει καθιερωθεί μια σειρά νόμων και αποφάσεων που έχουν διαμορφώσει ένα νέο θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο στην χώρα για τον περιορισμό του ύψους των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Οι συμφωνίες με τους πιστωτές της χώρας στα πλαίσια της παρεχόμενης βοήθειας, περιλαμβάνουν και προϋποθέσεις και δεσμεύσεις που αφορούν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση της τακτοποίησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τη βελτίωση του νομικού πλαισίου για θέματα αφερεγγυότητας εταιρειών και κοινοκοκυριών.

Παρά τις ρυθμίσεις και τις λύσεις που προσφέρονται, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος, υπήρχε πτώση των κόκκινων δανείων, αλλά αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο από τη λύση της τιτλοποίησης και πωλήσεις των κόκκινων δανείων. Ουσιαστική λύση για άντληση κεφαλαίων μέσω αποπληρωμής των δανείων δεν έχει βρεθεί. Το πρώτο εξάμηνο του 2018 παρουσιάστηκαν νέα κόκκινα δάνεια ύψους 4,1 δισεκατομμύρια ευρώ.

Πηγές

Ελληνική Βιβλιογραφία

Abel A., Bernanke B., Croushore D. (2010) *Μακροοικονομική Θεωρία*. Αθήνα : Κριτική.

Αγγελόπουλος Π. (2013). *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα (Αγορές, Προϊόντα, Κίνδυνοι)*. Αθήνα : Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.

Αιγυπτιάδης Α., (1992). *Το Τραπεζικό Σύστημα, Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών, Διεύθυνση Πληροφοριών και Επιμορφώσεως*. Αθήνα : χ.ε.

Alphabank, (2019). Διαθέσιμο στο : <http://www.alpha.gr/page/default.asp?la=1&id=8926> [Ανακτήθηκε, 1.2.2019].

Αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σύμφωνα με την ΤτΕ (2015) .
Ναυτεμπορική, Διαθέσιμο στο : <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/967086/auksisi-ton-mi-eksupiretoumenon-daneion-sumfona-me-tin-tte> [Ανακτήθηκε, 1.2.2019].

Βαρουφάκης Γ. (2012). *Παγκόσμιος Μινώταυρος*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη .

Boot, A.W. and Thakor, V.A., (1997). “Financial Architecture System”. *The Review of Financial Studies*, No.10, σ. 693-733.

Γκόρτσος, Β.Χ (2014). Η πορεία προς την «Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση»: θεσμικές και κανονιστικές διαστάσεις και οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος”, Συλλογικός Τόμος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών με θέμα: « Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη: Προτάσεις πολιτικής».

Γκούσκου, Α. (1995). *Η εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής «σε πρώτη ζήτηση»*. Αθήνα Κομοτηνή : Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα.

Δερτιλής, Γ. (2005). *Ιστορία του Ελληνικού Κράτους, 1830-1920*. Αθήνα : Εστία.

Εθνική Τράπεζα τη Ελλάδος (2019). Διαθέσιμο στο : <https://www.nbg.gr/el/the-group/the-bank> [Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

Έθνος (2019). Συμφώνησαν κυβέρνηση - τραπεζίτες: Προστατεύεται η πρώτη κατοικία. Διαθέσιμο στο : https://www.ethnos.gr/oikonomia/21806_symfonisan-kybernisi-trapezites-prostateyetai-i-proti-katoikia [Ανακτήθηκε 29 Φεβρουαρίου 2019].

Ελληνική Ένωση Τραπεζών (2008), “Η Συμβολή του Τραπεζικού Συστήματος στην Ελληνική Οικονομία”.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών (2013), “Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2013”.

Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος, (2019). Διαθέσιμο στο : <http://www.este.gr/el/> [Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

Eurobank, (2019). Διαθέσιμο στο : <https://www.eurobank.gr/online/home/generic.aspx?id=1293&mid=1022&lang=gr> [Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

European Commission, (2009). *Economic and Financial Affairs : Economic crisis in*

- Europe : Causes , consequences and responses. European Economy, Brussels.
- International, Monetary Fund, (2011). Global Financial Stability Report. Διαθέσιμο στο : <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2016/12/31/Global-Financial-Stability-Report-April-2011-Durable-Financial-Stability-Getting-There-from-24324> [Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].
- Ζαχαριάσσης, Α. (2016) Το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015 και το «όχι» που έγινε «ναι». Διαθέσιμο στο : <https://www.cnn.gr/news/politiki/story/38258/to-dimopsifisma-tis-5is-iouliou-2015-kai-to-oxi-poy-egine-nai> [Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].
- Καλλιμόπουλος, Γ. (2019) *Δίκαιο Τραπεζικών συναλλαγών*. Αθήνα – Κομοτηνή : Σάκκουλας.
- Καραμούζης, Ν. (2009). Τα αίτια της διεθνούς κρίσης και ο ρόλος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. EurobankEfgEconomicResearch. Η κρίση του 2007-2009. Τα αίτια , η αντιμετώπιση και οι προοπτικές.
- Κατράς, Ι. (2009). *Εξάβιβλιος*. Αθήνα – Κομοτηνή : Εκδόσεις Σάκκουλας.
- Κάτζου, Α.(2019). Τα βήματα για «απαλλαγή» από τα κόκκινα δάνεια. Διαθέσιμο στο:<https://neaselida.gr/efimerida/ta-vimata-gia-apallagi-apo-ta-kokkina-daneia/>[Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].
- Κιόχος, Δρ. Γ., Δ., Παπανικολάου (2008). *Χρήμα Πίστη Τράπεζες*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.
- Κατσιάπη, Α. (2016). Τα κόκκινα δάνεια στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και η διαχείρισή τους. Διπλωματική εργασία , Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Κόντος, Γ. (2010). *Λογιστική Τραπεζών και Εταιριών Leasing & Factoring*. Αθήνα : Εκδόσεις Διπλογραφία
- Κωστούλας, Β. (2014) . “Τραπεζική Ένωση: Ερωτήσεις και απαντήσεις”, *Εφημερίδα*

Ναυτεμπορική.

Νούλας, Γ.Α. (2005). Χρήμα & Τράπεζες. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ορφανάκης, Σ. & Παπαντωνίου, Ν. (2018). Πόσο ασφαλείς είναι οι καταθέσεις στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα της Ευρωζώνης. Διαθέσιμο στο :<http://www.capital.gr/me-apopsi/3278575/poso-asfaleis-einai-oi-katatheseis-stin-ellada-kai-se-kathe-xora-tis-eurozonis>[Ανακτήθηκε 28 Φεβρουαρίου 2019].

Παγουλάτος, Γ. (2006). *Η Εθνική Τράπεζα 1940-2000*. Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Σαπουντζόγλου Γ. και Χ. Πεντόνης, (2009). *Τραπεζική Οικονομική*, Τόμος Α, Αθήνα : Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.

Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, (2019) Διαθέσιμο στο : http://www.tpd.gr/?page_id=2[Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

Τράπεζα της Ελλάδος (2012) . Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα, Τράπεζα της Ελλάδος

Τράπεζα της Ελλάδος (2016). Ειδική Ημερίδα : «Κόκκινα Δάνεια» Επιχειρήσεων και Ελληνικός Τουρισμός Διαθέσιμο στο : http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/Speeches/DispItem.aspx?Item_ID=341&List_ID=b2e9402e-db05-4166-9f09-e1b26a1c6f1b[Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

Τράπεζα της Ελλάδος (2018). Νομισματική Πολιτική 2014-2015. Τράπεζα της Ελλάδος.

Τράπεζα της Ελλάδος (2018), “Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος. Τράπεζα της Ελλάδος.

Τριανταφύλλου, Ε.(2011). Όσα θέλετε να ξέρετε για την υπερανάληση.
Ελευθεροτυπία Διαθέσιμο στο :

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=92018>Ανακτήθηκε 2. Φεβρουαρίου 2019].

Τσούμας Β., (2006). *Δάνειο και Χρησιδάνειο*. Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Wetson F. &Brighman, F. (1986). *Βασικές αρχές της Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης*. Αθήνα:Παπαζήσης.

Ξένη Βιβλιογραφία

Angklomkliew, S., George, J. and Packer F. (2009), “Issues and developments in loan loss provisioning: the case of Asia”, BIS Quarterly Review

Beck, R., Jakubik, P. and Piloju, A. (2013), “Non-Performing Loans: What Matters in Addition to the Economic Cycle”, Eurosystem, Working Paper Series, No 1515

Bloem, M. A. and Freeman, R. (2005), “The Treatment of Nonperforming Loans”, Statistics Department International Monetary Fund, Issue Paper Prepared for the July 2005 Meeting of the Advisory Expert Group on National Account

Boudriga, A., Taktak, N.B. and Jellouli, S. (2009), “Banking Supervision and Nonperforming Loans: a Cross-Country Analysis”, Journal of Financial Economic Policy Vol. 1 No. 4

Curak, M. , Pepur, S. and Poposki, K. (2013) , “ Determinants of Non-Performing loans – Evidence from Southeastern European Banking Systems”, Banks and Bank Systems, Volume 8, Issue 1

European Banking Coordination “Vienna” Initiative (2012), “Working Group on NPLs in Central, Eastern and Southeastern Europe”

Wijewardena, W.A.(2016). «Coming Out Of The Economic Crisis: Time Is Running

Out for Sri Lanka». *Colombo Telegraph*.

Διαδικτυακές Πηγές

1. <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1621422/ola-ta-dikaiologhtika-gia-ypagogh-sto-nomo-katselh.html>
2. <http://www.enikonomia.gr/my-money/154242,aftes-einai-oi-proypotheseis-gia-na-petychete-kourema-sta-daneia-.html>
3. <https://www.in.gr/2018/03/30/economy/oi-eidikoi-apantoun/poioi-mporoun-na-ypaxthoun-sto-nomo-katseli/>
4. <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1343252/sta-19-dis-euro-ta-pros-diaxeirisi-kokkina-daneia-ton-trapezon>
5. <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1364016/erxontai-eksupnes-luseis-gia-ruthmisi-kokkinon-daneion>
6. <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.html>
7. <https://www.in.gr/2018/10/07/economy/oikonomikes-eidiseis/poies-rythmiseis-proteinoun-oi-trapezes-gia-ta-kokkina-daneia/>